

Harri Hertell

Runoklubin kehittäminen käyttäjälähtöisesti

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Kulttuurituottaja
Kulttuurituotanto
Opinnäytetyö
25.1.2012

Tekijä(t) Otsikko	Harri Hertell Runoklubin kehittäminen käyttäjälähtöisesti
Sivumäärä Aika	48 sivua + 2 liitettä 25.1.2012
Tutkinto	Kulttuurituottaja AMK
Koulutusohjelma	Kulttuurituotannon koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	-
Ohjaaja(t)	Laura-Maija Hero

Tämä opinnäytetyö on runoklubikonseptin kehittämishankkeen raportti. Kehittämishankkeen kohteena on ollut yli kahden vuoden ajan pääkaupunkiseudulla vaikuttanut Poetry Jam -lavarunousklubi, jota järjestää Helsinki Poetry Connection -kollektiivi yhteistyössä kirjallisuusyhdistys Nuoren Voiman Liiton kanssa.

Kehittämishanke on toteutettu avoimesta lähtökohdasta, jossa kehittämistarpeita ei oltu ennalta tiukasti määritelty koskemaan tiettyä spesifiä osa-aluetta. Kehittämistarpeita on lähdetty etsimään käyttäjälähtöisesti spiraalimaista kehittämismallia hyväksi käyttäen. Kehittämishankkeen eri sykleissä on kerätty aineistoa käyttäjiltä ja tapahtuman toteuttamiseen osallistuvilta toimijoilta. Aineistonkeräysmenetelminä ovat toimineet yleisökysely sekä sovelletut aivoriihipalaverit. Aineistoa on analysoitu mm. SWOT -analyysin keinoin sekä omaa hiljaista tietoa hyödyntäen. Työssä käytettävät tutkimuksellisen kehittämistyön menetelmät ovat pitkälti sovellettavissa kaikkien pienten ja keskisuurten kulttuuritapahtumien kehittämiseen. Avoimesta lähtökohdasta toteutetuille kehittämishankkeille kuitenkin ominaista on, että kehittämistoiminta täsmentyy ja löytää muotonsa vasta prosessin edetessä. Opinnäytetyön tavoitteena on ollut tutkia suosituksen runoklubin vahvuuksia ja heikkouksia sekä etsiä keinoja kuinka voimistaa menestystekijöitä ja päästä eroon ongelmakohdista. Opinnäytetyö on myös pyrkinyt selvittämään runoklubin kävijästatistiikkaa. Ennen kehittämishanketta Poetry Jam -klubille ei oltu tehty yleisökyselyä. Opinnäytetyöhön aineistoa on kerätty 69:ltä yleisökyselyyn osallistuneelta klubin asiakkaalta sekä Helsinki Poetry Connectionin ja Nuoren Voiman Liiton asiantuntijaryhmiltä.

Työn keskeisemmäksi tulokseksi nousi tarve kehittää nykyisen klubitilan äänentoistoa, jotta ohjelma kuuluisi yhtä hyvin joka puolella klubilla. Toinen merkittävä tutkimustulos oli se, että kaikki tekijät viittaavat aiemmin pääsymaksuttomana toimineella klubilla olevan hyvät mahdollisuudet toimia jatkossa maksullisena. Avoin käyttäjälähtöinen kehittäminen osoittautui myös varsin toimivaksi kehittämismenetelmäksi, mikäli sitä toteutetaan pitkäjänteisesti ja kaikkien käyttäjätahojen vastauksia tasapuolisesti analysoiden.

Avainsanat	käyttäjälähtöinen kehittäminen, runoklubikonsepti

Author(s) Title	Harri Hertell User-driven Development Project of a Poetry Club
Number of Pages Date	48 pages + 2 appendices 25 January 2012
Degree	Bachelors Degree
Degree Programme	Cultural Management
Specialisation option	-
Instructor(s)	Lecturer Laura-Maija Hero

The present thesis discusses a development project for the concept of a poetry club. This development project has studied a Poetry Jam stage poetry club which has been organized over two years at the Helsinki metropolitan area. The organizers of the club include Helsinki Poetry Connection collective and literature association called Nuoren Voiman Liitto.

The development project has been executed so that the development needs have not been strictly defined before starting the project. Development needs have been searched using a spiral like development model. In different cycles of the development project, material has been collected from users and organizers of the event. As a material collection model, an audience query and brainstorming sessions have been applied. Material has been analyzed with a SWOT-analysis and with one's own know how. These development project methods can be widely used in developing most of the small and medium-sized cultural events.

The aim of this thesis has been to study the strengths and weaknesses of a popular poetry club and to find solutions for its problems. The present thesis has also attempted to investigate the statics of the club's audience. Before the development project, there has not been an audience query. Material for the thesis has been collected from 69 people who answered the audience query. Also the experts of Helsinki Poetry Connection collective and Nuoren Voiman Liitto have been heard.

Central results of the thesis is to develop the sound system of the club so that everyone could hear the poetry reading at the events. Another significant research result was that it seems to be possible to introduce entrance fees to the Poetry Jam club. Also the developing from the exposed basis seems to be a well working developing method if it's used long-span and if all the answers of the users will be analyzed evenhanded.

Keywords

user-driven development project, poetry club

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Käyttäjälähtöinen kehittäminen	8
2.1	Asiakkaiden osallistuminen kehittämistyöhön	12
2.2	Lineaarinen malli	13
2.3	Spiraalimalli	15
3	Tapaus Poetry Jam	18
4	Spiraalimaisen kehittämisprosessin eteneminen	24
4.1	Yleisökysely	25
4.2	Sovellettu aivoriihi	27
5	Kehittämistyön tulokset vaiheittain	31
5.1	Ensimmäinen sykli: työkalujen valinta ja yleisön kokemukset (toteutus, arviointi)	31
5.2	Toinen sykli: yleisökyselyn tulosten tiivistäminen SWOT-taulukoksi	36
5.3	Kolmas sykli: SWOT -taulukon pohjalta suoritettu sovellettu aivoriihi NVL:n asiantuntijaryhmälle	37
5.4	Neljäs sykli: kaikkien aiempien syklien pohjalta suoritettu sovellettu aivoriihi HPC:n aktiiveille	40
6	Pohdinta (reflektointi)	43
6.1	Työkalu pienien ja keskisuurien tapahtumien kehittämiseen	47
	Lähteet	49
	Liitteet	
	Liite 1. HPC -kollektiivin syntyhistoria lyhyesti	50
	Liite 2. Yleisökyselylomake	53

1 Johdanto

Opinnäytetyöni idea runoklubikonseptin kehittämisestä kävijälähtöisesti syntyi käytännön tarpeiden kautta. Olin jo yli kahden vuoden ajan tarkastellut Helsinki Poetry Jam -klubin yleisöä tietämättä juurikaan sen mieltymyksiä tai rakennetta, vaikka olenkin tapahtuman perustaja, tuottaja, juontaja ja taiteellinen johtaja. Yleisesti ottaen klubin suosioon vaikuttaneet taustatekijät olivat olleet tietyiltä osin hämärän peitossa. Asiakslähtöistä kehittämistyötä ei ole vielä Suomessa juurikaan tutkittu, jos lainkaan, pienten tai keskisuurten sanataidetapahtumien osalta. Mitään tilastoja kotimaisista runokluubeista ei näin ollen ole ollut saatavilla. Kirjallisuuteen liittyvien tapahtumatuotantojen osalta kyselyjä ovat toteuttaneet lähinnä vain kirjamesut ja muut suuremmat tapahtumat. Marginaalisten tapahtumien yleisötutkimus on jäänyt vähälle pääsääntöisesti puutteellisten resurssien vuoksi.

Kulttuurituotannon kentän näkökulmasta työni tavoitteena on tutkia marginaalitapahtumien, erityisesti runoklubien, menestystekijöitä, liiketaloudellisia mahdollisuuksia sekä kehittämismenetelmiä. Työssä käytettävät menetelmät ovat pitkälti sovellettavissa kaikkien pienten ja keskisuurten kulttuuritapahtumien kehittämiseen. Vaikka kehittämishanke koskeekin tässä tapauksessa runoklubia, joutuvat kulttuurituottajat painimaan vastaavanlaisten ongelmien parissa lähes joka projektissa.

Opinnäytetyöni on luonteeltaan avoin tutkimuksellinen kehittämishanke, joka lähtee tilanteesta, missä kehittämiskohteita ei haluta heti alussa tarkasti määritellä. Lähdin etsimään kehittämiskohteita ja ongelmia käyttäjälähtöisesti eli avoimena yleisön ja toimijoiden kokemille haasteille sekä mahdollisuuksille.

Kehittämistyön ensimmäisessä vaiheessa etsin hyviä tutkimuksellisen kehittämistyön työkaluja ja malleja. Toisessa vaiheessa kartoitan yleisön kokemat kehittämiskohteet. Kolmannessa vaiheessa analysoin yleisön kokemukset ja tiivistin ne SWOT -analyysimenetelmällä, joka puolestaan toimii pohjana neljännen ja viidennen vaiheen sovelletuille aivoriihipalavereille.

Poetry Jam -klubin käyttäjille ei ole aiemmin toteutettu yleisökyselyä, joten tähänastiset käsitykset yleisöstä ovat perustuneet lähinnä oman hiljaisen tietoni varaan.

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää käyttäjiltä saadun palautteen perusteella runoklubikonseptia asiakkaitaan parhaiten palvelevaksi. Käytännön ratkaisuja konseptin kehittämiseksi pohdin yhdessä perustamani Helsinki Poetry Connection -runokollektiivin kanssa. Yhteisöllisiä ideointimenetelmiä hyväksi käyttäen kehittämiskohteita pohditaan myös tapahtuman pääyhteistyökumppanin Nuoren Voiman Liiton kanssa.

Ideoinneissa käytetään sovellettua aivoriihimenetelmää, joiden vetäjänä olen kannustanut ideoisijoita luovuuteen ja hulluihinkin ideoihin jättäytyen omien ajatuksieni kanssa taka-alalle. Ideoinnin vetäjänä olen antanut keskustelujen liikkua varsin vapaasti, jotta todelliset kipupisteet voisivat nousta esille. Tämä on ollut tärkeä metodi, jotta kummankin työryhmän ihmiset ovat uskaltaneet keskustella ja kritisoida klubia vapaassa ja luovassa ilmapiirissä. Koska roolini klubin tuottajana, juontajana ja taiteellisena johtajana on tapahtuman kannalta hyvin keskeinen on ollut äärimmäisen tärkeitä, ettei minun omat mielipiteeni ole nousseet häiritsemään ideointia. Toisaalta vetäjänä olen myös ohjannut keskustelua tarpeen vaatiessa kohti kehittämiskohteita, mikäli keskustelu on liian pitkäksi aikaa jämähtänyt epäolennaisiin, klubiin liittymättömiin asioihin.

Opinnäytetyö avaa myös suosittuun runoklubin yleisörakennetta. Klubiyleisölle tehty kysely tulee selvittämään yleisön iän, asuinalueen, sukupuolijakauman, koulutustaustan sekä sen, miten tiedotus on heidät tavoittanut. Yleisökysely selvittää myös, miten yleisö suhtautuu tapahtumaan, mikäli siitä tulisi maksullinen ja kuinka tiukasti klubi on kävijöidensä mielissä ankkuroitunut tämän hetkiseen fyysiseen tilaansa. Opinnäytetyö pyrkii kehittämään suosittua klubikonseptia eteenpäin, jotta tapahtumalla olisi tulevaisuudessakin hyvät edellytykset toimia. Tavoitteena on pitää yleisö tyytyväisenä nyt sekä tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön valmistuessa klubi-iltoja on ehditty järjestää yhteensä 19 kertaa sen hieman yli kaksivuotisen historian aikana. Aluksi konsepti kiersi kolmessa toisistaan hyvin paljon poikkeavassa tilassa vuosien 2009 ja 2010 aikana. Ensimmäisen kerran tapahtuma järjestettiin pienessä Kitch -nimisessä ruokaravintolassa Helsingin Yrjönkadulla. Tämän jälkeen klubi muutti purjelaiva Kathriinan tiloihin Helsingin Kauppatorille. Viimeinen pysähdyspaikka ennen lopullista kotisatamaa oli perinteinen Juttutupa-ravintola Helsingin Hakaniemessä. Voidaan sanoa, että klubi on sittemmin vakiinnuttanut asemansa pääkaupunkiseudun vetovoimaisimpana lavarunoustapahtumana. Klubia

on viimeiset puolitoista vuotta järjestetty Helsingin Kalliossa, Cafe Mascot -nimisessä yökerhossa.

Tapahtuman konsepti on alusta asti ollut poikkeava maan muihin sanataidetapahtumiin verrattuina. Usein runotilaisuudet ovat asiaan vihkiytymättömien parissa saatettu mieltää sisäänpäin lämpeneviksi, vaikeiksi ja ehkä elitistisiksikin, usein kylläkin aivan turhaan. Poetry Jam -klubi on parhaansa mukaan pyrkinyt taistelemaan näitä mielikuvia ja ennakkoluuloja vastaan. Klubin yleisöksi on pyritty tavoittamaan tavanomaista laajempi ja monipuolisempi joukko erilaisia ihmisiä. Tapahtuman ilmapiiriin ja imagoon on kiinnitetty erityisen paljon huomiota klubia toteutettaessa. Ainutlaatuisen klubista on tehnyt juurikin sen helppo lähestyttävyyys, avoimuus ja tasavertaisuus. Tämä kaikki käy ilmi yleisökyselystä saatuja palautteita analysoidessa.

Poetry Jam -klubin konseptissa runoilijan määritelmä on ollut tavanomaista laveampi. Klubilla on nähty esiintymässä hyvinkin paljon toisistaan poikkeavia sanataiteilijoita. Tilaisuuksissa on esiintynyt rap-lyyrikoita, spoken word -artisteja, laulaja-lauluntekijöitä, äänirunoilijoita, performanssitaiteilijoita ja tietysti myös perinteisesti runoilijoiksi miellettyjä henkilöitä, joiden merkittävin ero muihin edellä mainittuihin on lähinnä se, että heidän tuotoksensa ovat päätyneet kirjoihin eikä esimerkiksi äänitteiksi. Poetry Jam -klubi on halunnut antaa äänen niin sanotuille lavarunoilijoille.

Tapahtuma syntyi uskomuksesta, että julkaistun runouden lisäksi pöytälaatikoissa piilee valtava potentiaali, joka ei pääse samoissa määrin esille kuin kirjoina julkaistu runous. Yksityiskohtaisempi syntyhistoria ja siihen vaikuttaneet seikat löytyvät liitteestä 1, joka on syyskuussa 2011 HPC -kollektiivin blogissa julkaisemani kirjoitus (<http://hkipoetryconnection.blogspot.com/2011/09/elamani-tarkein-tapahtuma.html>). Erityisesti tapahtumaan on haluttu esiintymään sanataiteilijoita, jotka kirjoittavat runoutta myös sen esittämistä silmällä pitäen ja sitä harjoitellen. Mikrofonin äärelle on houkuteltu kirjoittajia, jotka ovat syystä tai toisesta jääneet aiemmin kirjallisissa piireissä ilman esiintymismahdollisuuksia.

KUVA 1: Poetry Jam -klubilla myös laulaja-lauluntekijöitä tarkastellaan runoilijoina. Esiintymässä Mirel Wagner (Kuva: Joonas Antikainen)

Ennen Poetry Jam -klubia missään suomalaisissa sanataidetapahtumissa ei järjestetty säännöllisesti open mic -osuuksia, joiden aikana yleisö voisi itse esittää omia runojaan kannustavan ilmapiirin vallitessa. Klubin konsepti ja avoimuus on kahden vuoden aikana vaikuttanut kotimaisten sanataidetapahtumien kenttään siinä määrin, että sen piirteitä on jopa alettu plagioimaan ympäri Suomea. Kiinnostusta tapahtumaa kohtaan on ollut myös maan rajojen ulkopuolella, joka on näkynyt mm. ulkomaisten artistien kasvavana esiintymistarjousten määränä.

Opinnäytetyö on minulle hyvin ajankohtainen ja tärkeä monestakin syystä. Opintojeni ohella olen voinut toimia yli kaksi vuotta klubin tuottajana, taiteellisena johtajana ja juontajana osittain opintotukien turvin. Klubin taloudellisen menestymisen paineet eivät siis ole näytelleet erityisen suurta roolia konseptia hiotessa. Klubi on saanut kehittyä rauhassa ja vakiinnuttaa yleisöään. Valmistuminen työkentälle on kuitenkin pian edessä, mutta suositusta tapahtumakonseptista en haluaisi missään nimessä luopua. Opinnäytetyön tehtävänä onkin myös pohtia klubin tulevaisuuden liiketaloudellisia mahdollisuuksia. On muutenkin tärkeää selvittää onko Suomessa ylipäättänsä mahdollista järjes-

tää maksullisia runoklubeja. Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta Suomessa ei nimittäin ole juurikaan perinteitä maksullisista runotapahtumista.

Työ on ajankohtainen myös laajemmassa mittakaavassa, sillä viime vuosien aikana elävän lavarunouden tapahtumat ovat nousseet suosituiksi erityisesti pääkaupunkiseudulla, mutta myös valtakunnallisesti. Runoklubeja järjestetään säännöllisesti koko maassa Helsingistä Ouluun. Tapahtumien yhä vahvistuvaan suosioon ovat vaikuttaneet mm. tapahtumajärjestäjien lisääntynyt ammattiosaaminen. Tapahtumien määrällinen kasvu on ollut myös omiaan rohkaisemaan muita kulttuurikentän toimijoita ottamaan lavarunoutta mukaan omaan ohjelmatarjontaansa.

Suosion taustalla on myös muiden taiteenlajien soluttautuminen mukaan runotapahtumiin: illoissa nähdään yhä useammin poikkitaiteellisia esityksiä, jotka yhdistävät runoutta, musiikkia ja toisinaan myös elävää kuvaa sekä liikettä. Joiltakin osin voidaan puhua jopa sanataidetapahtumien popularisoitumisesta. Yleisötyötä on myös viime aikoina alettu pitää yhä tärkeämpänä osana sanataidetapahtumia. Tämä onkin ollut omiaan saavuttamaan tapahtumille uusia kohderyhmiä sekä sitouttamaan niihin jo olemassa olevaa yleisöpohjaa. Yksi yleisötyön muodoista on jo aiemmin mainittu open mic -osio, jonka suomenkieliseksi vastineeksi Helsinki Poetry Connection -kollektiivi on ottanut käyttöön uudissanan *avomikki*, jota tässäkin opinnäytetyössä tullaan myöhemmin käyttämään.

Opinnäytetyö on hyödyllinen dokumentti erityisesti sanataidetapahtumien järjestäjille ja järjestämisestä kiinnostuneille, mutta myös kaikille marginaalisten kulttuuritapahtumien tuottajille, jotka pohtivat konseptiensa kehittämistä, toimintansa vakiinnuttamista, uusien yleisöjen löytämistä sekä liiketaloudellisten mahdollisuuksien kartoittamista.

Myös ammatillisen kehittymisen näkökulmasta työ on minulle tärkeä. Työskentelen jatkuvasti sanataidetapahtumien parissa kamppaillen yleisöstä, rahoituksesta ja sen vakiinnuttamisesta mm. perustamani Helsinki Poetry Connection -kollektiivin kanssa. Kuulun myös perinteikkään kirjallisuusyhdistys Nuoren Voiman Liiton hallitukseen. Liiton yksi tärkeimmistä toimenkuvista on juurikin sanataidetapahtumien järjestäminen.

Opinnäytetyö pyrkii vastaamaan kysymykseen kuinka Poetry Jam -klubia tulisi kehittää, jotta se parhaiten palvelisi yleisöään ja jotta sillä olisi myös tulevaisuudessa mahdollisuus jatkaa toimintaansa. Lisäksi se pyrkii selvittämään minkälaisilla kehittämistyön välineillä tuottajat voisivat kulttuuritapahtumia parhaiten kehittää oman työnsä ohella. Työ rajataan erityisesti näiden asioiden selvittämiseen, sillä ne ovat minulle ammatillisesti kaikkein ajankohtaisimpia ja tärkeimpiä kysymyksiä.

2 Käyttäjälähtöinen kehittäminen

Opinnäytetyöni on luonteeltaan tutkimuksellinen kehittämishanke, joka lähtee avoimesta tilanteesta, missä kehittämiskohteita ei tarkasti vielä tunneta. Lähdin etsimään kehittämiskohteita käyttäjälähtöisesti eli avoimena kaikille yleisön ja toimijoiden kokemille haasteille ja mahdollisuuksille. Tässä luvussa kerron, minkälaiseen viitekehykseen tällainen lähestymistapa asettuu ja mitä on käyttäjälähtöinen kehittämistyö avoimesta lähtökohdasta. Todettakoon myös tässä vaiheessa, että perustan kehittämishankkeeni avoimen kehittämisen mallille enkä palvelujen tai elämysten teorioille, vaikka elämyspalvelunakin runoklubia voisi tietysti tarkastella. Tämän takia olen myös valinnut kehittämishankkeen näkökulmaksi juuri käyttäjälähtöisyyden.

Yritykset ja myös kolmannen sektorin toimijat tarvitsevat jatkuvaa kehittämistyötä esimerkiksi:

- kannattavuutensa parantamiseen tai kasvun aikaansaamiseen
- uusien tavaroiden ja palveluiden kehittämiseen, testaamiseen ja kaupallistamiseen
- toimivan organisaatorakenteen luomiseen ja henkilöstön motivoimiseen
- asiakkaiden mieltymysten muutosten ymmärtämiseen
- tulevaisuuden kysynnän ja muiden toimintaan vaikuttavien tekijöiden ennakoimiseen
- toimintansa tehostamiseen ja prosessiensa kehittämiseen
- uusille kohdemarkkinoille laajenemiseen ja kansainvälistymiseen
- organisaatiossa ilmenneiden ongelmien ratkaisemiseen (Ojasalo, Ritalahti, Moilainen 2009, 12)

Usein kulttuurialan toimijoilla, myös kolmannella sektorilla, on kehittämistyöhön hyvin samankaltaiset motiivit, kuin yritysmaailmassakin. Yleensä kuitenkin kulttuurialalla tavoiteltaville asioille on olemassa varsin erilaiset mittarit, kuin yritysmaailmassa. Siinä missä kannattavuutta mitataan yritysmaailmassa yleensä taloudellisesta näkökulmasta, joka voidaan helposti muuttaa myös luvuiksi, saattaa kulttuurialalla kannattavuus tarkoittaa hyvinkin toisenlaisia asioita. Esimerkiksi runotapahtumia järjestävät yhteisöt ja yhdistykset eivät välttämättä pyri kehittämään toimintansa kannattavuutta taloudellisesta näkökulmasta tarkasteltuna vaan heille kannattavuus on esimerkiksi tapahtumissa saadun positiivisen palautteen kasvanut määrä tai tunne siitä, että jokin paremmin toteutettu asia on merkityksellinen myös muille. Kulttuurialalla kannattavuuden mittareihin vaikuttavat pienten, taloudellista voittoa tavoittelemattomien, toimijoiden parissa

usein ideologiset tekijät, vaikkei sitä ääneen sanottaisi tai yhteisön keskuudessa tiedostettaisi.

Usko ja intohimo johonkin tiettyyn kulttuurin alahaaraan, yhdistää toimijoita niin selkeästi, ettei niistä välttämättä aina keskenään keskustella. Tiettyjä asioita pidetään usein itsestäänselvyyksinä. Tekemisellä usein pyritään ihmisten elämänlaadun parantamiseen tai ajattelutapojen laajentumiseen. Toki kulttuurialalla on myös paljon passiivisia henkilöitä, jotka eivät välttämättä osallistu erilaisten työryhmien työskentelyyn, mutta he pitävät asiaa kuitenkin tärkeänä ja haluavat olla jollakin tapaa osa sen kokonaisuutta. Usein tällaiset henkilöt ovat yhdistysten passiivisia jäseniä tai muuten mukana tuke-
massa toimintaa.

Kulttuurialalla pyritään usein kasvuun siinä missä yritysmaailmassakin. Kulttuurialan toimijat lähes poikkeuksetta uskovat voimakkaasti tuotteidensa ainutlaatuisuuteen tai paremmuuteen ja siksi niiden halutaan myös leviävän ja kasvavan. Tässä kohdassa myös kehittämistyön tulisi olla luonnollinen osa toimintaa, jotta kasvulle olisi realistiset mahdollisuudet.

Kasvu kulttuurialalla on monilta osin hyvin samanlaista, kuin yritysmaailmassakin, vaikka motivaatio taustalla saattaakin olla varsin erilainen. Yritysmaailmassa kasvu tarkoittaa yleensä taloudellisen voiton kasvua, joka on seurausta hyvin hoidetusta yritystoiminnasta, joka puolestaan johtaa lähes poikkeuksetta itse yritystoiminnan kasvuun. Kulttuurialalla kasvu voi sen sijaan tarkoittaa esimerkiksi vain tapahtumien tai konseptien laajentumista, mikä ei välttämättä näy taloudellisena voittona. Mukana ei siis välttämättä kulje taloudellinen kasvu samoissa määrin kuin liike-elämässä. Usein kulttuurialan "keksinnöt" mielletään yhteiseksi omaisuudeksi eikä niistä pyritä saamaan maksimaalista taloudellista hyötyä itselleen.

Esimerkiksi vuonna 1984 kehitetyn poetry slam -kilpailumuodon isänä pidetty chicagolainen Marc Smith ei omista ympäri maailmaa levinneen kilpailuformaattinsa oikeuksia ainakaan siinä mielessä, että hän vaatisi muilta kehittämänsä formaatin käyttämisestä rahaa tai muita etuuksia. Kulttuurialalla vaikuttavan ideologisen toiminnan kaltaista käyttäytymistä löytyy myös esimerkiksi it-alalta: toisinaan tuote tai palvelu tarjotaan kuluttajalle ilmaiseksi. Tällaiset open source -palvelujen tarjoajat kokevat hyötyvänsä

asiasta jollakin muulla tavalla, esimerkiksi juuri ihmisten elämänlaatua parantamalla. Monet ilmaisten palvelujen kehittäjät kuitenkin löytävät taloudellisen korvauksen jostakin muuta kautta, kuin itse tuotetta tai palvelua suoranaisesti myymällä. Osaamiselle löytyy jokaisella alalla kysyntää, kysymys onkin enemmän siitä, kuinka paljon omasta osaamisesta halutaan hyötyä taloudellisesti.

Yleensä kulttuurialalla toimijoiden kasvu tapahtuu organisaatiotasolla ikään kuin huomaamatta. Tietyissä vaiheissa vain havahdutaan, että toiminta on kasvanut merkittävästi, vaikkei sitä olla välttämättä edes määrätietoisesti tavoiteltu. Usein kasvu on niin nopeaa ja suurta, että joudutaan havahtumaan siihen, ettei sen hetkiselällä organisaatiolla enää olekaan mahdollista toteuttaa saavutettua toiminnan määrää. Tässä mielessä kasvuun reagoidaan usein vasta välttämättömässä vaiheessa eikä ennakoiden. Kasvuun tulisikin reagoida ennen kun työympäristö alkaa saastua ja työntekijät stressaantua kohtuuttomista työmääristä. Vaikka työskentely kumpuaakin intohimoista, tulisi sen olla myös pitkäjänteistä ja määrätietoista.

Palveluiden jatkuvaa kehittämistä, erityisesti sanataidetapahtumien järjestäjien parissa, ei välttämättä vielä nähdä niin tärkeänä osana, kuin mitä sen koko kulttuurialalla tulisi olla. Usein tapahtumia tehdään niin kuin ne on aina totuttu tekemään. Runotapahtumien tuottajista monet ovat päätyneet asemaansa intohimon kautta, harrastuspohjalta. Monet toimijoista ovat runoilijoita, muusikoita, kulttuuriaktiiveja tai muita alan harrastajia. Harvoilla alan toimijoilla on ammatillista koulutusta tekemälleen työlle vaan he ovat ikään kuin ajautuneet puoliksi vahingossa tehtäviinsä. Useilla järjestöihmisillä on turvana parempipalkkainen päivätyö. Tämän kaltaisessa toiminnassa ei aina muisteta kehittää projekteja, vaikka se voisi olla hyvinkin yksinkertaista, vaikkapa juuri käyttäjälähtöisesti toteutettuna. Helposti käy niin, että uudet innovaatiot jäävät syntymättä ja kehittämistyöhön käydään vasta sitten, kun toiset alan toimijat ovat uusien ideoidensa kanssa jo kiilaamassa ohi.

Käyttäjä- ja toimijakeskeisessä kehittämisessä johtamistavalla on mahdollista vaikuttaa kehittämisprosessiin merkittävästi. Käyttäjä- ja toimijakeskeisessä kehittämisessä johtamista ei yleensä nähdä vain asiajohtamisena (management) vaan myös henkilöstöjohtamisena (leadership), jolla myös on merkittävä arvo osana kehittämistä. Johtamistavoissa korostuu usein hierarkioiden mataluus, tietojen hyvä välittyminen ja erilaisten

tiimien sekä johdon onnistunut vuorovaikutus. On mahdollista puhua myös muutosjohtamisesta, jossa kehittämistä pyritään edistämään sosiaalisia instrumentteja hyväksi käyttäen (Toikko&Rantanen 2009, 94).

Sanataidetapahtumia järjestävien yhteisöjen ja yhdistysten johtamisessa tarvitaan sekä asiajohtamisen että henkilöjohtamisen taitoja, jotta käyttäjä- ja toimijakeskeinen kehittäminen olisi mahdollista. Usein sanataidetapahtumien työryhmät koostuvat runoilijoista ja muista taiteen tekemisen ammattilaista, jotka eivät välttämättä ole saaneet koulutusta ryhmätyöskentelyyn tai kehittämistyöhön. Usein myös taiteentekijät ovat vähintäänkin lievästi auktoriteettikammoisia tai ainakin he haluavat työskentelyn ja ideoinnin olevan yritysmaailmaa vapaamuotoisempaa. Tämän takia juuri hierarkioiden mataluus on tärkeä osa sanataidetapahtumien kehittämisessä. Johtamisessa on tärkeää ottaa huomioon ja kuunnella useiden eri tahojen mielipiteitä sekä näkemyksiä.

Käyttäjä- ja toimijälähtöisessä kehittämisessä käytetään usein termiä ihmiskeskeinen suunnittelu. Tässä korostetaan sitä, että suunnitteluprosessi kohdennetaan käyttäjien tarpeisiin heidän omissa konteksteissaan. Ihmiskeskeisessä suunnittelussa on tavoitteena kehittää palvelun tai tuotteen käytettävyyttä. Tarkoituksena on varmistaa, että tuote tai palvelu soveltuu käytettäväksi myös arjen todellisessa toimintaympäristössä. Toimijälähtöisen kehittämisen lähteenä ei ole vain palvelun tai tuotteen käyttäjät vaan pikemminkin kaikki ne tahot, jotka liittyvät kehitettävään asiaan. Työyhteisön jäsenet voivat tässä mielessä olla myös toimijoita. Usein käyttäjä- ja toimijakeskeisen kehittämisen näkökulmien nähdään kietoutuvan toisiinsa kiinteästi yhteen. Olennaista on kiinnittää huomiota erityisesti johtamiskulttuuriin ja organisointitapoihin. Tarkoituksenmukaista on korostaa käyttäjien ja toimijoiden osallistumisen merkitystä. (Toikko&Rantanen 2009, 95)

Käyttäjä- ja toimijälähtöisyyden käsitettä voidaan tarkastella useasta suunnasta. Sen avulla voidaan tavoitella käyttäjien ja toimijoiden maailman ymmärtämistä. Käyttäjiltä ja toimijoilta kerätään tietoa, jonka avulla kehittämisprosessia voidaan ohjata vastaamaan paremmin toimijoiden intressejä ja tavoitteita. Saatua tietoa käytetään siten, että se vastaa myös palvelun ja tuotteen käyttäjien tarpeita. Tällöin puhutaan empaattisesta kehittämisestä. Kysymyksessä on siis herkkyys ymmärtää tavallisten käyttäjien ja toimijoiden tarpeita. Empaattisessa kehittämisessä käyttäjät ja toimijat eivät kuiten-

kaan ideoi, tuota tai kehittää. Asiaa voidaan myös tarkastella niin, että käyttäjät ja toimijat osallistuvat kehittämistoimintaan. Heidän osallistumisensa nähdään eräänlaisena apuprosessina. Päävastuu on kuitenkin kehittäjällä, mutta käyttäjien ja toimijoiden mielipiteet sekä kokemukset ohjaavat myös omalta osaltaan kehittämisprosessia. (Toikko&Rantanen 2009, 96-97)

2.1 Asiakkaiden osallistuminen kehittämistyöhön

Palvelun käyttäjien roolin korostaminen edellyttää asiakaslähtöistä toimintatapaa, mutta itse asiassa kysymys on jostakin enemmästä. Palvelun käyttäjät nähdään asiantuntijoina, joiden tietoa ja taitoa käytetään palvelujärjestelmän toimintatapojen kehittämiseen ja arviointiin. Kysymys ei ole vain asiakkuudesta vaan myös asiantuntijuudesta. (Toikko 2009, 3)

Palveluiden käyttäjien osallistumisella tarkoitetaan ennen kaikkea asiakkaiden kokemusasiantuntijuuden tunnustamista. Palvelujärjestelmää on vaikea kehittää, jos sitä ei tehdä yhteistyössä kaikkien niiden kanssa, joita kehittäminen todella koskettaa. Kokemusasiantuntijat toimivat yhdessä ammatillisten asiantuntijoiden kanssa. Kokemustieto muodostaa siten erään keskeisen kehittämistoiminnan lähteen ja kokemusasiantuntijat nähdään palvelutuotannon keskeisenä osatekijänä. (Toikko 2009, 3)

Palveluiden käyttäjien osallistuminen tarkoittaa konkreettista osallistumista palveluiden suunnitteluun, toteutukseen ja kehittämiseen. Osallistumisessa voidaan nähdä erilaisia tasoja. Palvelun käyttäjien osallistumista voidaan kohtuullisen helposti arvioida esimerkiksi seuraavien viiden tason mukaisesti:

Taso 1: Ei osallistumista (no involvement):

Palvelut on suunniteltu ja toteutettu ilman palveluiden käyttäjien osallistumista

Taso 2: Rajoitettu osallistuminen (limited involvement):

Käyttäjryhmille annetaan rajoitettua tietoa palveluista ja heitä konsultoidaan satunnaisesti palveluita koskevissa muutoksissa. Usein käyttäjät voivat osallistua oman palvelusuunnitelman laatimiseen.

Taso 3: Kasvava osallistuminen (growing involvement):

Käyttäjryhmiä konsultoidaan säännöllisesti palveluta koskevissa asioissa (päätökset, toimintatavat, kehittäminen). Kommentit suodatetaan tai muokataan hallinnon tarpeisiin. Käyttäjät osallistuvat oman palvelusuunnitelman laatimiseen ja seurantaan.

Taso 4: Yhteistoiminta (collaboration):

Palveluorganisaatio on tehnyt tietoisien palvelun käyttäjiä koskevan arvovallinnan. Käyttäjät osallistuvat säännöllisesti toimintatapoja koskevaan keskusteluun, palvelun kehittämiseen ja toimintaa koskevaan päätöksentekoon. Palveluiden käyttäjille maksetaan heidän ajastaan ja kuluistaan. Palvelun käyttäjille tarjotaan mahdollisuutta tavata toisiinsa ja heille tarjotaan koulutusta ja tukea yhteistoimintaa varten.

Taso 5: Kumppanuus (partnership):

Palvelun käyttäjät ja henkilökunta työskentelevät yhdessä kaikilla palvelualueilla. Osallistumista tuetaan arvolauseilla ja päämäärän asetteluilla. Avaintason päätöksenteko toteutetaan yhdessä. Palvelun käyttäjät osallistuvat palveluiden arviointiin. Organisaatiolla on välineitä ottaa mukaan, tukea ja kouluttaa palveluiden käyttäjiä. Palveluiden käyttäjiä palkataan organisaation tehtäviin. (Toikko 2009, 5)

2.2 Lineaarinen malli

Kehittämistoiminnan tehtäväkokonaisuuksien suhdetta voidaan hahmottaa erilaisten mallien avulla riippuen kehittämisorientaatiosta. Projektityön ja tutkimuksellisen kehittämistoiminnan kirjallisuudessa kehittämisprosessin etenemistä kuvataan mm. lineaarisesti vaiheistettuna siten, että se pitää sisällään tavoitteiden määrittelyn, suunnittelun, toteutuksen sekä päättämisen ja arvioinnin. Tätä kutsutaan lineaariseksi malliksi. Projektille määritellään tavoite, joka perustuu yksittäiseen ideaan, tarpeeseen tai ulkoiseen paineeseen, joka voi olla toimintaympäristön muutoksesta johtuva. Määrittelyissä pyritään selkeisiin tavoitteisiin, joille tarvittaessa laaditaan lisäksi alatavoitteita. Tavoitemäärittely on perusta, jonka varaan koko tuleva prosessi rakentuu. (Toikko&Rantanen 2009, 64)

Suunnitteluvaiheessa projektille tehdään riskianalyysi ja mietitään projektin toteuttamiseen osallistuvia tahoja. Voidaan myös tehdä esiselvitys tai esitutkimus, jonka tavoit-

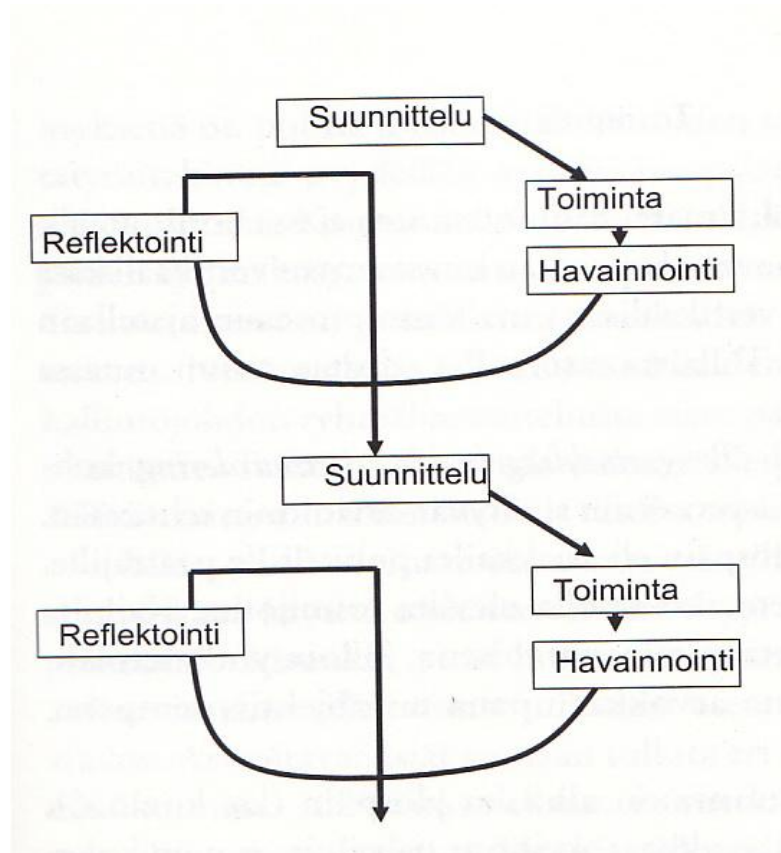
teena on selvittää aiotun hankkeen teknis-taloudelliset edellytykset ja varmistaa, että projektin ennakoitu lopputulos tukee organisaation toiminnallisia tavoitteita. Suunnittelun tuloksena syntyy tarkennettu projektisuunnitelma, joka sisältää aikataulun, budjetin, riskianalyysin, resurssianalyysin, projektiorganisaation, työsuunnitelman sekä viestintä- ja dokumentointisuunnitelman. Myös vastuualueiden määrittely on suunnitelmasa keskeistä. (Toikko&Rantanen 2009, 64-65)

Toteutusvaiheen aikana projekti yleensä elää jonkin verran, joten projektisuunnitelmaa saatetaan joutua muuttamaan tai täydentämään. Toteutusvaiheen aikana valmistetaan suunnitelman mukainen malli, prosessi tai tuote. Toteutukseen liittyy hankkeen tulosten käyttöönotto, jolloin pyritään varmistamaan, että tulokset ovat myös hyödynnettävissä tai levitettävissä. (Toikko&Rantanen 2009, 65)

Lineaarisen kehittämisprosessin mallin viimeinen vaihe on projektin päättäminen ja arviointi. Projekti on ajallisesti rajattu jo etukäteen, joten sillä pitää olla myös päätepiste. Projekteilla on taipumus jatkua, kun prosessin kuluessa esiin nousee kehitysehdotuksia, joita ryhdytään käyttöönottovaiheessa toteuttamaan. Nämä tehtävät voidaan projektoida kuitenkin erikseen. Projekti pyritään lopettamaan suunnitelmien mukaisesti, jolloin päätösvaiheeseen kuuluu loppuraportointi, projektiorganisaation purkaminen sekä jatkoideoiden esille tuominen. (Toikko&Rantanen 2009, 65) Koska lineaarinen malli vaikutti yksipuoliselta ja melko suoraviivaiselta, halusin tutustua myös spiraalimaiseen malliin, jotta saisin vertailukohdan ja voisin perustella oman kehittämistyöni kehittämisorientaatiota paremmin.

2.3 Spiraalimalli

Kehittämisprosessia voidaan tarkastella myös toimintatutkimuksellisen spiraalimallin kautta, jossa kehittämissuunnitelman eteneminen nähdään jatkuvina sykleinä eli syklien muodostamana spiraalina. Yhden syklin muodostavat suunnittelu, toiminta, havainnointi ja reflektointivaiheet. (Toikko&Rantanen 2009, 66-67) Voidaan siis ajatella, että kehittämistoiminnan tehtävät muodostavat kehän, jossa perusteluvaihetta seuraavat organisointi, toteutus ja arviointi. Prosessi jatkuu ensimmäisen kehän jälkeen uusina sykleinä, jolloin syntyy uusia kehiä, spiraaleja, jotka tarvitsevat uudet perustelut, organisoinnit, toteutukset ja arvioinnit. Kehittämissuunnittelu on siis jatkuva prosessi. Spiraalimallin mukainen kehittäminen edellyttää varsin pitkäjänteistä prosessia. Ensimmäinen sykli muodostaa vasta ensimmäisen lähtökohdan kehittämiselle. Uudet kehät yleensä täydentävät edellisiä. Kehittämissuunnittelu täsmentyy, löytää muotonsa prosessin edetessä. Voidaankin esittää väite, että kehittämisen tuloksellisuus on kiinni siitä, kuinka monta sykliä kehittämissuunnitelman aikana ehdittiin toteuttaa, kuinka monta eri tahoja ja näkemystä ehdittiin kuulla. (Toikko&Rantanen 2009, 66-67)

Kuvio 1: Spiraalimalli Toikko-Rantasen mukaan (Toikko& Rantanen 2009, 67)

Sekä spiraalisessa että lineaarisessa mallissa on omat hyvät puolensa kehittämissprosessin kannalta. Spiraalisen mallin vahvuutena on sen taustalla piilevä jatkuvan kehittämisen ja ennakkoluulottomuuden ajatus. Spiraalimalli tuo usein mukanaan jatkuvasti uusia kehityskohteita ja näkökulmia, kun taas lineaarinen malli helposti jämähtää pohtimaan ennakolta määritettyjä kehittämiskohteita ja hylkää samalla matkan varrella nousseita tärkeitä asioita. Toisaalta lineaarisen mallin selkeys yksinkertaistaa kehittämissprosessia ja kehittäjien on helpompi havainnoida kehittämistarpeet sekä siinä käytettävät metodit.

Spiraalimalli soveltuu mainiosti vähän tutkittujen projektien kehittämismetodiksi, koska jokainen sykli, jokainen kehittämisvaihe, tuo mukanaan uusia näkökulmia, jolloin kehittämiskohteet nousevat esiin kokonaisuudessaan, mikäli syklejä on vain tarpeeksi monta. Spiraalimallin heikkoutena voi siis pitää sen pitkäkestoisuutta, sitä että se vaatii useita eri kehittämisvaiheita. Mitä lyhyempi spiraali on sitä epäluotettavampia tuloksia se todennäköisesti myös antaa.

Lineaarisen mallin ryhdikkyys ja selkeä rajattu kesto luo työskentelyyn jämäkät raamit, näin ei välttämättä aina ole spiraalimallin kanssa. Toisaalta lineaarisen mallin heikkous on juuri siinä, ettei se ota samalla tavoin huomioon matkan varrella nousseita eri näkökulmia, jotka voivat olla erittäin tärkeitä kehitettävän kohteen kannalta.

Tässä opinnäytetyössä käytetään spiraalimallia kehittämistyön metodina ja se on otettu avoimin mielin käyttöön niin, ettei kehittämistyölle ole valmiiksi asetettu spesifejä tavoitteita. Kehittämistyön tarkoituksena ja lähtökohtana on ollut suurpiirteisesti Poetry Jam -klubin kehittäminen. Kehittämistyön tavoitteita onkin lähdetty etsimään heti spiraalin toisesta syklistä lähtien. Menetelmän käyttämistä perustelen sillä, että olen itse erittäin keskeisessä asemassa Poetry Jam -klubin toiminnassa, mikä voi omalta osaltaan estää minua näkemästä kaikkia niitä kehittämiskohteita, joita klubilla voi olla. Olen siksi halunnut lähteä etsimään ratkaisuja avoimesti. Lähelle on joskus vaikea nähdä, joten olen tavallaan lainannut useita muitakin silmäpareja avukseni.

Seuraavaksi esittelen spiraalimaisen kehittämismallini syklit lyhyesti:

Kuvio 2: Spiraalimaisen kehittämisprosessin syklit

1. syklissä valitsen työskentelymenetelmät ja toteutan yleisökyselyn
2. syklissä analysoin yleisökyselyn tulokset ja tiivistän ne SWOT-
taulukoksi
3. syklissä pidän aivoriihen NVL:n asiantuntijoille yleisökyselyn tulosten sekä SWOTin pohjalta
4. syklissä pidän aivoriihen HPC:n asiantuntijoille kaikkien aiempien syklien pohjalta
5. syklissä analysoin kaiken keräämäni aineiston opinnäytetyöni tuloslukuksi

Jokainen sykli siis täydentää edellistä ja auttaa minua näkemään kokonais kuvan, esille nousevat kehittämiskohteet, paremmin. Aiempien syklien myötä nousseet ongelmat voidaan tällä tavoin nähdä myös eri tavalla. Viimeisessä syklissä kerään kaikista aiemmista kehittämisvaiheista saadut tulokset yhteen, jotka analysoin tämän opinnäytetyön tulokseksi sekä johtopäätökseksi. Näiden päätelmien pohjalta klubia lähdetään tulevaisuudessa kehittämään entistä kävijälähtöisemmäksi.

3 Tapaus Poetry Jam

Helsinki Poetry Jam -lavarunousklubi käynnistettiin syksyllä 2009 Helsinki Poetry Connection -runokollektiivin toimesta. Tapahtuman syntyyn ja ideointiin oli tuolloin myös vaikuttamassa Nuoren Voiman Liitto, joka oli aiemmin samana vuonna ilmaissut kiinnostuksensa tehdä yhteistyötä HPC:n kanssa. Yhteistyö on jatkunut molempia osapuolia hyödyttäen aina näihin päiviin asti.

Ennen Poetry Jam -klubin syntyä HPC -kollektiivi oli järjestänyt vuoden ajan Poetry Jam -klubia muistuttavia yksittäisiä tilaisuuksia, joiden konseptia ei kuitenkaan oltu mietitty yhtä tarkasti loppuun. Tapahtumat olivat suosittuja, mutta niitä harvoin järjestettiin samoissa paikoissa, joten yhtenäistä käsitystä tietynlaisesta tapahtumakonseptista ei päässyt yleisölle tai järjestäjillekään vielä syntymään. HPC:n esiintyjät kiersivät monenlaisissa tilaisuuksissa ikään kuin tietämättään promotoimassa tulevaa klubia. Ryhmän esiintymisiä ja avomikkisessioita nähtiin festivaaleilla, baareissa, kahviloissa ja muissa vastaavanlaisissa paikoissa.

Itse HPC -kollektiivi syntyi syksyllä 2008 tarpeestani luoda uusi runotapahtumakonsepti, jossa yleisöllä olisi mahdollisuus osallistua tavanomaista enemmän tapahtumaan. Tarkoituksenani oli myös tarjota sanataidetta totuttua laajemmalla runouskäsitteellä. Tapahtumakonseptissa halusin yhdistää perinteisesti runoudeksi mielletyn sanataiteen rap-lyriikan, laulujen sanoituksien ja stand up -kulttuurin elementtien kanssa. Taustalla oli vaikuttamassa kokemukseni siitä, että sanataidetapahtumat ovat yleensä tylsiä, sisäänpäin lämpeneviä ja esiintyjät paikoittain letargisia. Näkemäni runotapahtumat eivät täyttäneet sitä mielikuvaa, jonka olin itselleni luonut täydellisestä runotilaisuudesta. Halusin luoda tapahtuman, joka olisi avoin, energinen ja ottaisi myös rap- sekä spoken word -musiikin elementtejä mukaansa. Tapahtuman konseptin syntyyn liittyi myös vahvasti halu tuoda esille poikkitaiteellisia esityksiä, jotka yhdistäisivät erityisesti runoutta ja musiikkia. Avoimuutta lisäämään lainasin rap-tapahtumista open mic -ajattelun eli kuka tahansa voisi tietyssä vaiheessa iltaa esittää itse omia hengen tuotoksiaan. Tällaista ei oltu aiemmin kotimaisissa sanataidetapahtumissa juurikaan nähty.

KUVA 2: Ennen Poetry Jam -klubia Suomessa ei juurikaan nähty open mic -osuuksia runotapahtumissa (Kuva: Joonas Antikainen)

Runokansan omaksumia Poetry Slam -kilpailuja (nykyään Runopuulaaki) oltiin kyllä järjestetty Suomessa jo vuodesta 2000 asti savolaisen Runokukkoduon toimesta, mutta vain kerran vuodessa. Kyseinen runokilpailuformaatti on kuitenkin ollut omalta osaltaan mahdollistamassa lavarunouden suuremman suosion syntymisen Suomessa raivaten tilaa Poetry Jam -klubin kaltaisille tapahtumille. Poetry Slam -formaatti perustuu kilpailuun, jossa jokaisen osanottajan esityksen kesto on rajattu kolmeen minuuttiin. Rekvisiitan, tehosteiden tai musiikin käyttö esityksissä on kiellettyä. Esiintyjien tulee ilmoittautua järjestäjille ennakoon. Kilpailun tuomaristoon kuuluu viisi järjestäjien valitsemaa yleisön edustajaa. Yleisöraati jakaa pisteet asteikolla 1,0-10,0. Kierroksia järjestetään kolme ja lopulta kilpailusta vain yksi selviää voittajana. (Rytkönen 2003, 13-14) Oleellisesti Runopuulakien luonteeseen kuuluu se, että kisailuun voi osallistua kuka tahansa kunhan runot ovat itse kirjoitettuja.

Vaikkakin Runopuulaakeissa kilpailu on yleensä varsin leikkimielistä, ei tapahtumaformaatti siltikään sopinut täysin ideologiaani. Uskoin, että kilpailuasetelma jättää useita avomikittäjiä pois ja kasvattaa turhaa jännittyneisyyttä entuudestaan. Ideoimallani

Poetry Jam -klubilla ei haluttu kilpailla keskenään vaan jakaa yhdessä positiivisia kokemuksia sanataiteen esittämisestä ja kuulemisesta.

Helsinki Poetry Connectionin ja Nuoren Voiman Liiton aloitettua yhteistyö, päätettiin ensiksi sopia molempien osapuolten roolit klubin toteuttamisessa. NVL: tehtäväksi tuli hoitaa suurimmilta osin tapahtuman tiedottaminen. Liitolla oli jo tuolloin vankka kokemus runotapahtumien tiedottamisesta sekä hyvät, jo olemassa olevat, väylät erityisesti kirjallisten piirien tavoittamiseen. Liitolla oli oma toimiva postituslista, noin 1000 hengen säännöllinen jäsenkirje sekä nettisivustot. Oma kokemukseni tiedottamisesta oli vielä noihin aikoihin varsin vähäistä. Minun ja koko HPC:n rooliksi tuli vastata tapahtuman sisällöstä esiintyjävalintoineen, juontajineen ja käytännön järjestelyineen. HPC:n vastuulla oli myös tapahtumien tallentaminen valokuvauksen keinoin sekä korkeatasoisen, ajan tasalla olevan graafisen ilmiön luominen sekä ylläpitäminen. Molemmat edellä mainitut asiat koettiin erityisesti HPC:n puolelta tärkeiksi tapahtuman imagoa luotaessa. Moderni graafinen ilmiö ja tapahtumien taltiointi valokuvauksen keinoin on edelleen merkittävä osa Poetry Jam -klubin konseptia.

Klubi-illat saivat alusta asti kiitettävästi huomiota eri medioissa. Tapahtuman ensimmäisessä tiedotteessa mainittiin sivulauseella, että klubin syntyyn on vaikuttanut amerikkalainen Def Poetry Jam -televisiokonsepti. MTV3:n uutiset tarttuivat tähän koukuun ja kertoivat nettisivustollaan uudesta, amerikkalaistyyppisestä runokonseptista, joka viimein "rantautui Suomeen". Tapahtumasta tuolloin kirjoittivat myös mm. Ylioppilaslehti, Metro-live sekä We Are Helsinki -lehti.

Yleisö on mielestäni löytänyt tapahtuman heti ensimmäisestä klubi-illasta lähtien. Asiaan vaikuttamassa oli varmasti myös mediassa saatu positiivinen huomio. Syksyllä 2009 pieneen Kitch -ravintolaan saapui illan aikana yli 200 ihmistä, mikä oli tavanomaisten runotapahtumien kävijämääriin suhteutettuna poikkeuksellinen määrä. Suuren suosion seurauksena ravintolan ulkopuolella seisoskeli läpi illan vähintäänkin yhtä paljon ihmisiä, kuin sisällä tapahtumaa seuraamassa. Tämän tyyppiset ilmiöt olivat luonnollisesti omiaan herättämään keskustelua uudesta tapahtumakonseptista.

Ensimmäiset puoli vuotta tapahtuma kiersi ravintolasta toiseen etsien sille parhaiten sopivaa ympäristöä. Alkuaikojen tilat olivat useimmiten liian pieniä eikä yleisö tahtonut

mahtua kokonaisuudessaan paikan päälle. Tila-asiasta alkoi muodostua pienoinen ongelma ihmisten ollessa pettyneitä, kun he eivät päässetkään seuraamaan tapahtumaa. Pian kuitenkin neuvottelut Helsingin Kalliossa sijaitsevan Cafe Mascot -yökerhon kanssa tuottivat tulosta ja klubi siirtyi helmikuussa 2010 tiloihin, jossa se toimii tälläkin hetkellä.

Aluksi illoissa saattoi esiintyä jopa kahdeksan esiintyjää sekä illan päättävä pääesiintyjä, joka tuli yleensä elävän musiikin parista. Tapahtumissa oli myös aina levyjä soittava dj paikalla. Juonsin tilaisuudet itse, vaikka minulla ei siitä ollutkaan minkäänlaista aiempaa kokemusta. Sain kuitenkin kehuja rennosti tavastani luotsata illat, joten päätin jatkossakin toimia klubin kipparina. Siihen että päädyin itse juontamaan tapahtumat vaikutti myös se tosiasia, etten tuntenut ketään, jota olisin kyseiseen tehtävään osannut pyytää.

Tapahtuman henkeen kuului alusta asti se, että tilaisuuksissa nähtiin esiintyvän poikkeuksellisen paljon nuoria, tuntemattomia sanataitureita, jotka eivät välttämättä olleet vielä kokeneita esiintyjä. Poetry Jam -työryhmän pohdintojen myötä esiintyjien määrää on vähennetty niin, että tällä hetkellä klubi-illoissa esiintyy yleensä neljä runoilijaa eikä pääesiintyjää välttämättä nähdä ollenkaan. Myös open mic -osuuden kestoa on pidentetty sen suosion kasvaessa. Open mic -osuuden suosion kasvu on ilmennyt osanottajien alati kasvavana määränä. DJ:n rooli ei ole kuluviin vuosien aikana muuttunut; jokaisessa illassa on edelleen tiskijukka paikalla nostattamassa tilaisuuksien tunnelmaa. Tapahtumien äänentoistoon ja ilmapiiriin on pyritty kiinnittämään huomiota kuten myös ravintolahenkilökunnan sopivaan määrään sekä esiintyjien hyvään kohteluun.

Poetry Jam -klubin syntyessä olin vielä varsin kokematon tapahtumajärjestäjänä sekä esiintyjänä. Koko toimintaan onkin alusta alkaen liittynyt tietynlainen tasa-arvon ideologia. Esiintyjä ei olla arvotettu kokeneisuuden, tunnettuuden tai jonkin muun statusasian perusteella. Uskon, että tämä ideologia on omalta osaltaan tehnyt klubista helposti lähestyttävän. Tunnetut ja tunnustetut pääesiintyjät, kuten Pelle Miljoona tai M.A. Numminen, ovat olleet yhtä tärkeitä esiintyjä, kuin tuntemattomat avomikkiläiset, jotka ääni väristen ja kädet täristen ovat lukeneet illoissa omia runojaan.

Tapahtuman yleisö on alusta asti vaikuttanut mielestäni nuoremmalta ja monipuolisemmalta, kuin useissa muissa runotapahtumissa. Tilaisuuksissa on silmämääräisesti arvioituna käynyt yhtä paljon sekä miehiä että naisia. Ikähaarukan olen arvioinut noin 25 ikävuoden tietämille. Uskomukseni myös on ollut, että yleisöä saapuu klubille Helsingin rajojenkin ulkopuolelta.

Tapahtuma on alusta asti pyrkinyt herättämään kiinnostusta erityisesti sellaisissa ihmisryhmissä, jotka eivät välttämättä aktiivisesti seuraa runoutta tai käy sanataidetaapahtumissa. Tapahtumalla on myös haluttu tehdä nuorennusleikkaus kotimaisten runotapahtumien kenttään. Runous on haluttu esitellä monipuolisena, räiskyvänä ja äänekäänä. Ideologiaan on kuulunut, ettei ketään syrjitä vaan yleisöön ja lavalle ovat samoissa määrin tervetulleita 18-vuotiaat lukiolaiset kuin myös 70-vuotiaat eläkeläiset.

KUVA 3: Poetry Jam -klubille ovat tervetulleita kaiken ikäiset, mutta omakseen tapahtuman ovat ottaneet erityisesti nuoret aikuiset (Kuva: Carl Bergman)

Tapahtumalla on haluttu esittää väite, ettei runous ole tylsää, hiljaista tai yksipuolista. Mitä runous loppujen lopuksi on, sen on saanut päättää yleisö eikä pelkästään kirjallisia piirejä hallinnoivat tahot. Poetry Jam -klubilla on haluttu nykyaikaistaa runon esittämiseen liittyviä konventioita sekä tehdä runojen kirjoittamisesta ja esittämisestä yhteenkuuluva kokonaisuus, joka kaikesta huolimatta kunnioittaa myös perinteitä.

Tapahtumalla on pyritty osoittamaan, että Suomenkin kaltaisesta väkiluvultaan pienestä maasta löytyy erittäin monipuolisesti korkealaatuista sanataidetta. Kansassa on valtava lyyrinen potentiaali, jonka valjastamiseen on vasta viime vuosien aikana tartuttu todenteolla.

4 Spiraalimaisen kehittämisprosessin eteneminen

Kehittämisprosessi eteni viiden eri syklin kautta, kuten luvussa 2.3 esittelin. Toikko-Rantasen spiraalimallin (ks. kuvio Toikko&Rantanen 2009, 67) sovelluksena opinnäytteeni syklien suunnittelun, toiminnan ja reflektoinnin kierto ilmenee seuraavasti:

1. Työskentelymenetelmien valitseminen (suunnittelu) ja yleisökyselyn toteutus (toiminta)
2. Yleisökyselyn tulosten analysointi (toiminta) ja niiden tiivistäminen SWOT-taulukoksi (toiminta/reflektointi) sekä SWOTin pohjalta suunniteltu aivoriihi (suunnittelu)
3. SWOT -taulukon pohjalta suoritettu sovellettu aivoriihi NVL:n asiantuntijaryhmälle (toiminta), aktiivien aivoriihen suunnittelu (suunnittelu)
4. Kaikkien aiempien syklien pohjalta suoritettu sovellettu aivoriihi HPC:n aktiiveille (toiminta)
5. Kaikkien aiempien syklien myötä kerätyn aineiston analysointi opinnäytetyön tulosluvuksi (reflektointi)

Spiraalimainen kehittämisprosessi oli siis toiminnallinen tapa tehdä kehittämistyötä. Sen lisäksi siihen liittyi selkeitä aineiston keräämisen vaiheita, jotka ovat tyypillisiä empiirisille tutkimuksille. Selvitän siksi lyhyesti millaisia ovat kvalitatiivisten ja kvantitatiivisten tutkimusmenetelmien erot. Tutkimusmenetelmät on yleensä jaettu määrällisiin (kvantitatiivisiin) ja laadullisiin (kvalitatiivisiin) menetelmiin. Tyypillinen määrällinen menetelmä on lomakekysely tai strukturoitu lomakehaastattelu, jossa kysytään samoja asioita samassa muodossa isolta joukolta vastaajia. Tämä joukko muodostaa otoksen tietyistä kohteena olevasta perusjoukosta. Kyselyn avulla kerätty materiaali (eli data) analysoidaan tilastollisin menetelmin ja tiedot yleistetään koskemaan koko perusjoukkoa. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 93)

Opinnäytetyössäni käytän tutkimusmenetelminä kvantitatiivisia menetelmiä sekä kvalitatiivisia menetelmiä. Laadullisissa menetelmissä on tyypillistä, että tutkija on hyvin lähellä tutkittavia ja usein jopa osallistuu heidän toimintaansa. Tutkija tekee ilmiöistä omia perusteltuja tulkintojaan. Tutkimusprosessin tarkka kuvaus ja tulkintojen peruste-

lut ovat hyvin oleellisia, koska niiden avulla tutkimuksen lukija voi tehdä johtopäätöksiä tutkimuksen luotettavuudesta. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 94)

Yleisölle teetetyn kyselyn tulokset ovat osittain määrällisiä ja osittain laadullisia. Olen analysoinut tuloksia omasta näkökulmastani sekä yhdessä HPC:n ja NVL:n työryhmien kanssa. Sekä käyttäjät että toimijat osallistuvat siis klubin kehittämistoimintaan. Molempien osallistuminen nähdään eräänlaisena apuprosessina. Päävastuu on kuitenkin kehittäjällä eli minulla, mutta käyttäjien ja toimijoiden mielipiteet sekä kokemukset ohjaavat myös omalta osaltaan kehittämisprosessia. (Toikko&Rantanen 2009, 96-97)

Osittain yleisöltä saatua dataa on analysoitu pelkästään tilastollisesti (määrällisenä aineistona), mutta toisaalta tietojen avaamisessa on käytetty myös omaa ammattiosaamistani eli hiljaista tietoa apuna. Analysoitujen tuloksien pohjalta on lähdetty ideoimaan konkreettisia muutoksia ja parannusehdotuksia em. työryhmien kanssa. Olemme pohdiskelun apuna käyttäneet yhteisöllisiä ideointimenetelmiä niitä parhaakseni näkemällä tavalla soveltaen. Seuraavaksi kuvaan tarkemmin käyttämiäni tutkimusmenetelmiä.

4.1 Yleisökysely

Päätin ottaa yhdeksi aineiston keräämisen menetelmäksi toiminnallisessa vaiheessa yleisökyselyn, koska Poetry Jam -klubin käyttäjille sellaista ei vielä aiemmin oltu tehty. Yleisökyselyllä oli myös helppo aloittaa spiraalimainen kehittämisprosessi, koska siinä voi kysyä laajastikin erilaisia näkemyksiä ja kokemuksia. Halusin tietää erityisesti kävijöiden rakenteen: iän, asuinpaikan, koulutustaustan, jne., mutta toisaalta myös olin kiinnostunut tietämään, mistä he pitävät tai eivät pidä klubissa ja mistä he ovat kuulleet tapahtumasta.

Kyselytutkimuksen etu onkin, että sen avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto, jossa suurelta määrältä ihmisiä voidaan kysyä monia asioita. Kysely on menetelmänä myös varsin nopea ja tehokas. Kyselyt tuottavat yleensä numeroihin perustuvia tuloksia, joita voidaan käsitellä erityisesti tilastollisesti. Kvantitatiivisilla menetelmillä saadaan pinnallista, mutta myös luotettavaa tietoa ja kvalitatiivisilla menetelmillä syvällistä, mutta huonosti yleistettävää tietoa. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 108)

Yksinkertaisen satunnaisotannan ajatuksen mukaan tavoitelluin ja tilastollisesti vahvin otantamenetelmä on sellainen, että jokaisella perusjoukon havaintoyksiköllä on samansuuruinen todennäköisyys tulla valituksi otokseen. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 110). Tähän opinnäytetyöni kyselyssä ollaan pyritty mm. siten, että kyselystä tiedotettiin kaikilla mahdollisilla käyttämillämme foorumeilla, joita olivat erityisesti yleisömmme aktiivisesti käyttämät sosiaaliset mediat kuten Facebook, blogit, Twitter ja Myspace. Yleisökyselystä kerrottiin myös klubi-illoissa paikan päällä. Netissä toteutetun kyselyn sai täyttää kuka tahansa, joka edes kerran on käynyt Poetry Jam -klubilla. Valitettavasti kyselyyn osallistui mitä ilmeisimmin myös kolme sellaista henkilöä, jotka sekoittavat tapahtuman johonkin toiseen tilaisuuteen. Tähän johtopäätökseen olen tullut vapaiden palautteiden perusteella.

Yksi tärkeä lomakkeeseen vaikuttava asia on sen pituus sekä ulkoasun selkeys. Nämä ovat erittäin tärkeitä sekä vastaajalle että myöhemmin tietojen tallentajalle. Kyselyssä keskimääräisen vastausajan tulisi olla korkeintaan 15-20 minuuttia (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 116). Arvioisinkin, että Poetry Jam -klubin lomakkeen pystyi täyttämään nopeimmillaan alle kymmenessä minuutissa ja pitkien vapaiden vastauksien kanssa täyttäminen on kestänyt noin 15 minuuttia. Kyselylomakkeen eri versioita näytettiin myös koekäyttäjille ennen kyselyn julkistamista ja näiden koekäyttäjien kommentit otettiin huomioon lomaketta laatiessa. Yleisökyselyssä pyrittiin siihen, että lomake olisi mahdollisimman selkeä, yksinkertainen ja kysymykset yksiselitteisiä.

Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara ovat koonneet seuraavan suosituslistan hyvän lomakkeen peruspiirteistä, joita myös tämän opinnäytetyön kyselyssä on pyritty mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan:

1. Selvyys on tärkeintä. Laadi yksiselitteisiä kysymyksiä.
2. Tarkat kysymykset ovat parempia kuin yleisluonteiset kysymykset.
3. Lyhyet kysymykset ovat parempia kuin pitkät.
4. Vältä kysymyksiä joihin liittyy kaksoismerkitys. Kysy vain yhtä asiaa kerrallaan.
5. Tarjoa valittavaksi "ei mielipidettä" -vaihtoehto.
6. Käytä monivalintavaihtoehtoja mieluummin kuin "samaa mieltä" tai "eri mieltä" -väittämiä.

7. Harkitse kysymysten määrää ja järjestystä lomakkeessa.

8. Tarkista sanojen valinta ja käyttö. Käytä kieltä, jota vastaaja ymmärtää.

(Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 116)

Lomaketta laatiessani oletin, että vapaita, avoimia kysymyksiä voi olla tavanomaista enemmän, sillä jos vastaajajoukko, kuten kirjoittajaharrastajat, tiedetään aktiiviseksi ja myös helposti kantaa ottavaksi joukoksi, avointen kysymysten käyttö voi olla hyvinkin aiheellista (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 117). Kyselyyn tulikin useampi avoin kenttä, joista saatiin paljon ensiluokaisen arvokasta tietoa yleisön kokemuksista ja mielipiteistä. Yleisökysely toteutettiin loka- ja marraskuussa e-lomake-ohjelmalla internetissä. Kyselyyn osallistui yhteensä 69 klubin kävijää. Keskimäärin klubi-illoissa on ollut noin 120-250 kävijää, joten kyselystä saatu otos edustaa todenmukaista klubiyleisön perusjoukkoa.

4.2 Sovellettu aivoriihi

Avoin ja positiivinen ilmapiiri on lähes poikkeuksetta luovan ongelmanratkaisun edellytys. Tämän kaltainen ilmapiiri voidaan synnyttää ja sitä voidaan ylläpitää sopivin menetelmin. Ideoiden toteuttamisen ja työntekijöiden organisaatioon kohdistaman luottamuksen, kuulluksi tulemisen, välillä on lähes aina yhteys. Luovan ongelmanratkaisun prosessissa ideointi ja asioiden arviointi on syytä pitää selkeästi toisistaan erillään. Arviointi yleensä pysäyttää ideoinnin, ja liian varhain aloitettu arviointi vähentää osallisten halua ja kykyä tuottaa uusia näkökulmia ongelmakohtiin. Prosessin ominaispiirteisiin kuuluu myös se, että esiin nousevat aina ensin sovinnaisimmat ideat. Kun uusien ajatusten virta alkaa osoittaa tyrehtymisen merkkejä, sovinnaiset ja tavanomaiset ratkaisut ovat yleensä lopussa. Tyrehtymisen jälkeen syntyvät ideat ja ratkaisut ovat todennäköisesti uusia sekä kiinnostavia. Luovien ratkaisujen synnyttämisen näkökulmasta on tärkeää tiedostaa ja hyväksyä, että määrä synnyttää laatua. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 143)

Luova toiminta ryhmässä edellyttää aivoriihin vetäjältä ryhmän vetäjän taitoja ja luovan ongelmanratkaisun menetelmien kohtuullista hallintaa. Ryhmän jäseniltä se taas edellyttää ryhmässä toimimisen taitoja ja luovan toiminnan edellyttämiä ajattelutapoja, asenteita ja kykyjä. Yleisesti ottaen ideoiden puutteiden esille nostamisessa on syytä

pyrkiä rakentavaan lähestymistapaan esittämällä "miten" -kysymyksiä? "Miten" -kysymykset ovat perusluonteeltaan positiivisia ja korostavat ongelmien näkemistä haasteina. Kiireettömyyden ja avoimuuden tuntu on luovan ilmapiirin luomiseksi myös erittäin tärkeää. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 144)

Aivoriihikokouksissa yleensä 6-12 hengen ryhmä pyrkii vetäjän johdolla ideoimaan uusia lähestymistapoja tai ratkaisuja johonkin tiettyyn ongelmaan (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 146), mutta osallistujien määrä voi olla myös pienempi. Opinnäytetyöni puitteissa järjestetyissä sovelletuissa aivoriihikokouksissa oli kummallakin kerralla vetäjän lisäksi vain neljä toimijaa paikalla.

Ensimmäisessä kokouksessa, joka järjestettiin Nuoren Voiman Liiton toimijoiden kanssa, oli paikalla neljä henkilöä, joista jokaisella oli vaihtelevasti kokemusta tapahtumajärjestämisestä sekä isojen kokonaisuuksien hallinnoinnista, siis yleisestä organisoinnista. Toisessa kokouksessa, joka järjestettiin Helsinki Poetry Connectionin aktiivien kesken, oli paikalla neljä henkilöä, joilla ei juurikaan ollut kokemusta tapahtumajärjestämisestä. Jälkimmäisen tapaamisen ideoitsijat olivat pääsääntöisesti sanataiteilijoita, kun taas ensimmäisen tapaamisen henkilöt olivat yhdistysaktiiveja, tuottajia ja toiminnanjohtajia.

Aivoriihikokous alkaa yleensä esivaiheella, jossa asetetaan ja rajataan aivoriihen tavoitteet. Lämmittelyvaiheessa pyritään vapautumaan turhista ennakkoluuloista ja mieltä rajoittavista tekijöistä (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 146). Käytännön tasolla tämä merkitsi sitä, että aivoriihikokouksen aluksi asetin tapaamisen tavoitteeksi kokonaisvaltaisesti Poetry Jam -klubin kehittämisen. Avoimeen käyttäjälähtöiseen kehittämiseen kuuluukin oleellisesti se, ettei kehitettäviä kohteita tai ongelmia rajata liian tarkasti. Molemmilla kerroilla annoin kuitenkin ryhmille aluksi luettavaksi SWOT -analyysin, jonka olin tehnyt yleisökyselyn (LIITE 2) vastauksien perusteella. SWOT toimi molemmissa kokouksissa ikään kuin lähtölaukauksena ongelmien ja niiden ratkaisujen pohtimiseen. Kerroin kuitenkin molemmille ryhmille, että myös SWOT -taulukon ulkopuolisiin asioihin voidaan halutessa etsiä ratkaisuja.

Tavanomaisesti ryhmän vetäjä kertoo aina aivoriihikokouksen aluksi toimintaperiaatteet. Näin minäkin toimin. Ideointivaihe aloitetaan tavallisesti vapaalla ideoinnilla, jossa

ideoita ei sen kummemmin perustella ja niiden arvioiminen on kokonaan kiellettyä. Tätä metodia käytimme läpi koko aivoriihikokousten eli kenenkään toisen esittämää ideaa ei saanut kritisoida eikä omaa ehdotusta tarvinnut perustella, jos ei siihen kokenut tarvetta. Yleensä kuitenkin ideoiden ja ratkaisujen esittäjät myös itse perustelivat ehdotuksensa. Mikäli joku ideointiryhmän osallinen alkoi kritisoida toisen ehdotusta, puutuinkin siihen heti. Tavanomaisesta vetäjä kirjaa myös ideat esimerkiksi taululle, ja ideoita pyritään koko ajan yhdistelemään ja kehittämään. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 146). Molemmilla tapaamisilla kirjasin käsin keskustelut ylös, mutta tallensin ne myös digitaalياهوurilla myöhempää jälkitarkastusta varten. Palasimme myös molemmissa keskusteluissa samoihin ongelmakohtiin uudestaan siltä varalta, että niihin voisi hetken hauduttelun jälkeen löytyä uudenlainen ratkaisu.

Yleisesti ottaen ryhmän vetäjä vaikuttaa keskeisesti aivoriihen tuloksellisuuteen. Aivoriihelle tarvitaan aina johtaja, joka pitää huolta sääntöjen noudattamisesta, kiihdyttää prosessia tarpeen mukaan ja rytmittää sen ideointia.

Aivoriihen perussäännöt ovat seuraavanlaiset:

1. Älä arvioi tai tuomitse ideoita
 2. Kannusta villien ja liioiteltujen ideoiden keksimistä
 3. Määrä on tärkeämpää kuin laatu
 4. Kehitä muiden ideoita
 5. Jokainen osallistuja ja jokainen idea on yhtä arvokas
- (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 146)

Nämä perussäännöt esiteltiin myös molempien aivoriihiryhmien osallistujille ja ennen aivoriihen varsinaista aloittamista, sekä osittain sen aikana, korostin erityisesti sitä, ettei toisten ideoita saa kritisoida ideoinnin ollessa käynnissä. Ideoinnissa tärkeintä oli pitää luova, avoin ja ystävällinen ilmapiiri voimissaan.

Ideoinneissa taustavaikuttajana on toiminut myös benchmarking -menetelmä, jonka perustana on kiinnostus siihen miten toiset toimivat ja menestyvät. Useimmiten benchmarkingissa tutkitaan menestyvää tai menestyviä organisaatioita ja pyritään ymmärtämään niiden menestyksen syitä. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti 2009, 163) Ideoin-

neissa olemme siis käyttäneet myös omaa taustatietoaamme hyväksi verratessamme Poetry Jam -klubin vahvuuksia ja heikkouksia muiden alan toimijoiden vastaavanlaisiin tapahtumiin.

5 Kehittämistyön tulokset vaiheittain

Tässä luvussa käyn läpi koko spiraalimaisen kehittämisen prosessin vaiheittain eli luvussa 4 esiteltyjen syklien mukaisessa järjestyksessä. Spiraalimaiseen malliin päädyin sen takia, että se ei välttämättä heti kättelyssä päästä pysytellä tiukasti tietyissä samoissa tutkimuskysymyksissä vaan jokaisen syklin myötä esiin saattaa nousta uusia, kiinnostavia kehittämiskohteita. En halunnut ennakolta määritellä, että kehittämistyö tulee keskittymään ainoastaan esimerkiksi klubin tiedottamiseen tai markkinointiin vaan halusin tutkia klubin vahvuuksia ja heikkouksia kokonaisvaltaisemmin. Uskoin, että spiraalimalli oli tähän tarkoitukseen paras mahdollinen.

5.1 Ensimmäinen sykli: työkalujen valinta ja yleisön kokemukset (toteutus, arviointi)

Kehittämistyön ensimmäinen sykli rakentui työkalujen valinnasta ja Poetry Jam -klubin yleisön kokemusten selvittämisestä. Alusta asti minulle oli ollut selvää, että haluan tutkia Poetry Jam -klubia, mutta menetelmät olivat osin hämärän peitossa. Osittain myös siksi olen kuvannut menetelmät ja kehittämisen prosessin tarkemmin, kuin ehkä olisi ollut välttämätöntä. Pitkän pohdiskelun jälkeen päädyin toteuttamaan opinnäytetyöni spiraalimaisella mallilla, jota halusin lähteä soveltamaan hyvin avoimesta tilanteesta.

Poetry Jam -klubia ei aiemmin oltu tutkittu juuri lainkaan, olin korkeintaan saanut joskus yleisöltä lyhyitä, usein kehittämistyön kannalta merkityksettömiä, suullisia palautteita. Yleisön palaute oli lähinnä selkään taputtelua ja kiittelyä, toisinaan myös humalaista kritiikkiä, joka ei yleensä kuitenkaan liittynyt itse tapahtuman toteuttamiseen. Halusinkin siksi kuulla aluksi klubin yleisön näkemyksiä ja kokemuksia siitä mikä klubissa toimii ja mikä ei.

Yleisökysely nousi mieleeni myös sen takia, että sen avulla voidaan melko pienellä väivännäöllä kysyä suurelta joukolta ihmisiä samoja asioita. Myös tulosten analysointi olisi yleisökyselyn myötä suhteellisen yksinkertaista. Siksi toteutinkin yleisökyselyn Metropolia ammattikorkeakoulun tarjoamalla internetissä täytettävällä E-lomakkeella.

Ensimmäiseksi haasteeksi osoittautui yleisökyselyn kysymysten laatiminen. Olisi tärkeää saada selville yleisön näkemykset klubista kokonaisuutena, mutta samalla myös

selvittää yleisön rakenteellisia asioita. Kysymykset eivät saisi olla liikaa mihinkään suuntaan vastauksia johdattelevia, mutta niistä saatujen tulosten pohjalta pitäisi myös todella pystyä kehittämään klubia.

Uskoin, että sanataiteen ystävät ja runouden harrastajat olisivat tavanomaista ahkerampia vastaamaan kyselyssä vapaisiin kenttiin, vaikka tiesinkin siihen liittyvät riskit. Usein yleisökyselyjen vapaasti vastattavista kentistä voi saada kehittämistyön kannalta kaikkein tärkeimpiä tietoja, mutta toisaalta niihin helposti vastataan hyvin lyhyesti. Otin kuitenkin riskin ja sijoitin kyselyyn useamman vapaan kentän.

Muuten yleisökysely perustui ennalta luotuihin vastauksiin, joista piti valita parhaiten todellisuutta kuvaava vaihtoehto. Kysely siis toteutettiin pitkälti monivalintakysymyksiensä kautta. Yleisökyselyn kysymykset keskittyivät selvittämään millaisena yleisö kokee klubin ohjelman, ilmapiirin, käytännön toteutuksen, tilan ja henkilökunnan, pääsymaksun tai pääsymaksuttomuuden, tiedotuksen ja markkinoinnin sekä itse yleisön.

Yleisökysely toteutettiin aikavälillä 21.10.-24.11.2011 ja siitä kerrottiin kahden klubi-illan aikana loka- ja marraskuussa. Lokakuussa klubilla kerättiin paikan päällä sähköpostiosoitteita ylös henkilöiltä, jotka vapaaehtoisesti ilmoittivat kiinnostuksensa osallistua kyselyyn. Kyselystä ilmoitettiin aktiivisesti myös Facebookissa, Twitterissä, yhteisön omassa blogissa ja Myspacessa.

Yleisökyselyyn osallistui yhteensä 69 henkilöä, jota pidän riittävänä otoksena ottaen huomioon, että klubilla on keskimäärin kävijöitä noin 120-250 henkeä / ilta. Yleisökysely toteutettiin Metropolia ammattikorkeakoulun E-lomake-ohjelmalla internetissä. Kyselylomakkeessa oli mahdollista valita kussakin osiossa useampi vaihtoehto, mutta tästä ei erikseen lomakkeessa mainittu. Osa vastaajista kuitenkin käytti mahdollisuutta hyväkseen valiten saman kysymyksen kohdalla useamman vaihtoehdon.

Kyselyn aikana järjestettiin kaksi klubi-iltaa 20.10. ja 17.11.2011. Molemmat illat olivat Poetry Jam -klubille tyypillisesti toisistaan jonkin verran poikkeavia. Ensimmäinen ilta painottui enemmän perinteisesti runoudeksi mielletäviin esitykseen kun taas toinen ilta oli enemmän rap-lyriikkapainotteinen. Poikkeuksellista marraskuun klubi-illassa oli ovela peritty 3 euron sisäänpääsymaksu.

Vapaiden kenttien vastauksia analysoidessa kolmesta palautteesta kävi ilmi, että vastaajat ovat ilmeisesti sekoittaneet Poetry Jam -klubin samassa paikassa (Cafe Mascot) järjestettävään Runopuulaaki-kilpailun aluekarsintaan tai muuhun vastaavaan tapahtumaan. Aluekarsinta on järjestetty Mascotissa kahdesti, kerran vuodessa. Vastaajista myös yksi oli käynyt Poetry Jam -klubilla sen ollessa vierailulla taidemuseo Kiasmassa. Nämä vastaukset ovat kaikesta huolimatta otettu kyselyyn mukaan. Todettakoon kuitenkin, että näistä vastaajista kaksi oli sangen pettynyttä tilaisuuden järjestelyihin.

Kyselyn palaute oli suurilta osin yllättävänkin myönteistä. Yleisön rakenne oli hyvin pitkälti sellainen, kuin millaiseksi sen olin aikaisemminkin kuvitellut. Vastaajista 80,59 % ilmoitti asuvansa Helsingissä, heidän keski-ikänsä oli 29,3 vuotta, 41,1 % oli miehiä ja 58,8 % naisia. Yli 80 % vastaajista oli joko opiskelijoita (44,1 %) tai ammatissa/työelämässä (40,2 %) ja koulutustaustaltaan vastaajat jakautuivat äärimmäisen tasaisesti ylioppilastutkinnosta ylempään korkeakoulututkintoon tai sitä korkeampaan tutkintoon. Koulutustaustoista mikään ei noussut merkittävästi toista keskeisemmäksi. Ilahduttavaa oli huomata, että yleisö oli ikä- ja koulutusjakaumansa puolesta hyvinkin kirjava. Toisin sanoen klubille löytää tiensä hyvinkin paljon toisistaan, ainakin ulkoisten mittareiden mukaan, eroavaa yleisöä.

Tapahtuman avomikkiosuuden suosio on selvästi kasvanut tapahtuman elinkaaren aikana, mikä on käynyt ilmi lisääntyneen osallistujamäärän myötä. Halusinkin selvittää kuinka tärkeänä open mic -osiota pidetään verrattuna tunnetuihin pääesiintyjiin. Yllätyksekseni 87,5 % vastaajista oli valmiita luopumaan tunnetuista pääesiintyjistä, jotta open mic -osuus säilyisi klubilla. Vastaajista kuitenkin vain noin viidesosa (20,6 %) ilmoitti osallistuneensa avomikkiin. Vaikka vapaissa palautteissa toisinaan todettiin, että avomikittäjät saattavat olla nolostuttavankin huonoja niin samalla myös avomikin yllättävyyttä ja korkeaa tasoa kiiteltiin. Yhtä mieltä oltiin vain siitä, ettei avomikistä haluta luopua.

Kyselyyn osallistuneista valtaosa (76,5 %) oli käynyt klubilla 1-7 kertaa. Kaikista vastaajista yhteensä 31,8 % oli käynyt klubilla vain kerran. 17,3 % oli käynyt kaksi kertaa, 15,9 % oli käynyt kolme kertaa, 11,5 % oli käynyt neljä kertaa ja 10,1 % oli käynyt 5-7 kertaa. Tämä kertoo selvästi siitä, että yleisössä on koko ajan vaihtuvuutta ja uudet

ihmiset löytävät jatkuvasti klubin, mutta myös vanhat heavy useritkin (8,6 % oli käynyt 14-17 kertaa) vierailevat edelleen tapahtumassa.

Klubin ilmapiiriä pidettiin pääsääntöisesti joko erittäin hyvänä 67,6 % tai melko hyvänä 20,5 %. Eniten ilmapiiriin vaikuttava tekijä oli yleisö 33,3 %, mutta myös ohjelma 28,5 % ja juontaja 18 % koettiin ilmapiiriin merkittävästi vaikuttavina tekijöinä. Vastaukset mielestäni kertovat siitä, että Poetry Jam -klubilla yleisön merkitys on ohjelmaa suurempi lähinnä sen takia, että yleisö itse on osa ohjelmaa, nämä ovat siis kaksi toisistaan vaikeasti eroteltavaa asiaa.

KUVA 4: Yli puolet vastaajista (55,8 %) kertoi tutustuneensa klubilla uusiin ihmisiin (Kuva: Carl Bergman)

Klubi on toiminut yli kahden vuoden ajan pääsymaksuttomana kahta kertaa lukuun ottamatta, joista toinen sattui onnekaasti yleisökyselyn aikoihin. Pääsymaksustakin huolimatta 89,8 % vastaajista uskoo tulevansa uudestaan klubille ja 87,9 % on valmiita maksamaan pääsymaksun, mikäli summa on oikea. Pääsymaksun ihanteelliseksi arvioitiin 2-5 euroa (82,7 % vastaajista). Tämä on mielestäni yksi koko yleisökyselyn kiinnostavimmista tuloksista, joka uskoakseni kertoo siitä, että klubia pystyisi

tulevaisuudessa järjestämään pääsymaksullisena, mikäli hinta pysyisi noin viiden euron paikkeilla.

Henkilökuntaan, virvokkeiden hintatasoon ja itse tilaan oltiin pääsääntöisesti melko tyytyväisiä. Valtaosa yleisöstä piti ennalta sovittuja esityksiä melko korkeatasoisina tai erittäin korkeatasoisina. Tuloksien mukaan yleisö kuulee ensimmäisen kerran klubista yleensä kaveriltaan ja saa jatkossa tapahtumista tietoa Facebookin kautta. Tämä kertoo mielestäni siitä, että ohjelman tasoon voi olla suhteellisen tyytyväinen, mutta tapahtuman tiedottamista voisi parantaa siten, että tieto tilaisuudesta tavoittaisi potentiaalisen yleisön entistä paremmin. Tilan vaihtamiseen ei myöskään ole akuuttia, pakottavaa tarvetta, vaikkakin osassa vapaista palautteista nostettiin esille äänentoiston vaihteleva taso ja kolkoltakin tuntuva tila.

Mielestäni yleiskyselyn tulokset olivat erittäin rohkaisevia ja antavat ymmärtää, ettei mitään välitöntä tarvetta klubin muuttamiselle sinänsä ole. Toisaalta on myös mahdollista, että kyselyyn on osallistunut juurikin sellaisia henkilöitä, jotka pitävät tapahtumasta muutenkin erityisen paljon. Lohduttavaa on kuitenkin, että vastaajien klubilla käymisen kerrat jakautuivat erittäin monipuolisesti, joten tuloksia voidaan pitää siinäkin mielessä luotettavina. Vaikka palautteessa oli paljon positiivista, nousivat kuitenkin tietyt kehittämiskysymykset selvästi toisia enemmän esille:

- miten klubin äänentoistosta saisi tasaisemman ja paremman? miten ohjelma kuuluisi kaikkialle tilassa yhtä hyvin?
- kuinka saada rauhoitettua tapahtuman loppuilltaa, jotta kaikki voisivat keskittyä ohjelmaan? miten yleisesti ottaen vähentää turhaa hälyä ja levottomuutta klubilla?

Muun muassa näihin kysymyksiin lähdin etsimään ratkaisua yhdessä Nuoren Voiman Liiton ja Helsinki Poetry Connetionin asiantuntijoiden kanssa.

5.2 Toinen sykli: yleisökyselyn tulosten tiivistäminen SWOT-taulukoksi

Saatuani yleisökyselyn tulokset ja analysoituani ne, pohdin kuinka saisin seuraavia syklejä silmällä pitäen tiivistettyä siihen mennessä kerätyn aineiston yhteen. Päädyin SWOT -analyysiin eli keräsin neljään eri sarakkeeseen yleisökyselyn tuloksien pohjalta klubin vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Taulukon täyttämässä käytin myös omaa hiljaista tietoaani hyväksi. Yhdistin oman ammattiosaamiseni sekä yleisökyselystä ilmeisinä nousseet asiat seuraavanlaiseksi taulukoksi:

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Open mic = avoimuus ja osallistavuus - Edelläkävijän maine - Rap-kentän tuntemus - Henkilöitynyt voimakkaasti yhteen ihmiseen - Hyvä ilmapiiri 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Järjestävän tahon hauras rakenne ja pieni koko - Henkilöitynyt voimakkaasti yhteen ihmiseen - Epätasainen äänentoisto - Ajoittainen melu ja hälinä - Riippuvuus apurahoista
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pääsymaksusta parannusta talouteen - Laajentuminen (valtakunnalliseksi) - Muokattu konsepti vanhemmille kohderyhmille - Pääesiintyjistä luopuminen vapauttaa resursseja - Taloutta ei saada kuntoon - Uusi tila, uusi imago - Uudet kasvotapahtumalle 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uudet toimijat vievät yleisön - Uutuusarvo katoaa ja väki kaikkoo - Klubi ei löydä enää uusia yleisöjä - Puskaradio hiljenee - Ilmapiiri muuttuu juontajan myötä negatiivisesti

SWOT -taulukko on omiaan tiivistämään laajan määrän informaatiota ja se pakottaa pohtimaan, mitkä tuloksista ovat merkityksellisiä. Nämä esille nousseet vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat toimivat myöhemmissä sykleissä keskustelunavauksena yhdessä varsinaisten yleisökyselyn tuloksien kanssa.

5.3 Kolmas sykli: SWOT -taulukon pohjalta suoritettu sovellettu aivoriihi NVL:n asiantuntijaryhmälle

Tiivistettyäni yleisökyselyn tulokset ja oman hiljaisen tietoni SWOT -taulukoksi tapasin Nuoren Voiman Liiton asiantuntijaryhmän. Ryhmän kaikki jäsenet olivat joko osallistuneet Poetry Jam -klubin järjestämiseen tai olivat muuten hyvin perillä klubin asioista. Ryhmään kuuluivat toiminnanjohtaja Laura Serkosalo, tuottaja Anna Chydenius, projektisihteeri Venla Rossi ja koulutussihteeri Laura Laitinen.

Aivoriihi suoritettiin NVL:n toimistolla eli asiantuntijoille tutussa ympäristössä. Ennen aivoriihen aloittamista kerroin heille mitä olemme tekemässä, jonka jälkeen tarkastelimme yhdessä SWOT -taulukkoa sekä yleisökyselyn varsinaisia tuloksia. Painotin ryhmälle, ettei kukaan saa kritisoida toisten ajatuksia ja pyrin kykyjeni mukaan luomaan muutenkin luovan sekä positiivisen ilmapiirin.

Kirjallisuuden alan ja sanataidetaapahtumien asiantuntijoiden ajatukset olivat mielestäni erittäin realistisia, toisinaan jopa aavistuksen kynnisiä. Keskustelusta puuttui mielestäni paikoittain aivoriihelle ominainen luovuus ja innovatiivisuus. Jälkikäteen asiaa pohdiskeltuani koen, että minun olisi pitänyt ottaa isompi rooli keskustelun vetäjänä, mutta olin päättänyt toimia molempien ryhmien kanssa ainoastaan ideoinnin kannustajana ja kirjurina. Päätökseeni roolistani vaikutti myös se, että olen klubin suhteen niin keskeisessä asemassa, etten voinut puolustella tai kommentoida ryhmän ajatuksia tai muuten ideat olisivat voineet tyrehtyä täysin. Toisinaan kuitenkin jouduin palauttamaan keskustelun takaisin koskemaan klubia ja siihen liittyvää kehittämistä. Keskustelussa nousi esille pitkälti käytännönläheisiä, realistisia ratkaisuja.

NVL:n ryhmä koki, että suuri osa klubiin liittyvistä ongelmista liittyi tavalla toisella itse paikkaan Cafe Mascottiin. Tämän takia ensimmäisen keskustelun ja ideoinnin aihe oli vaihtoehtoisen tilan pohtiminen. Seuraavanlaisia ajatuksia nousi esille:

- vaihtoehtoisen paikan tulisi olla sellainen, että siellä järjestetään aktiivisesti muitakin kulttuuritapahtumia
- siellä tulisi olla parempi äänentoisto ja muutenkin paremmat tekniset mahdollisuudet (esim. liikkuvan kuvan käyttämiseen esityksissä)

Mahdollisen paikan vaihdon yhteydessä nähtiin myös paljon mahdollisuuksia konseptin muuttamisen suhteen. Keskusteluissa nousi esille ajatus, että vaihdon yhteydessä käyttöön voisi ottaa luontevasti pääsymaksun. Positiivisena nähtiin myös se, että tällöin klubista saataisiin uutta tiedottavaa.

Ohjasin keskustelun sopivassa vaiheessa siihen suuntaan, että ryhmä siirtyi pohtimaan miten klubi toimisi parhaiten nykyisessä tilassaan. Keskustelussa nousi esille kehittämiskohteita, jotka liittyivät tapahtuman konseptiin sekä tilaan:

- äänentoiston parantaminen (uusien hankintojen myötä), erityisesti tilan takaosaan pitäisi kuulua paremmin
- Mascotin henkilökunnan tulisi sitoutua enemmän tapahtumaan mm. perehtymällä tarkemmin illan ohjelmaan, jotta he osaisivat vastata paremmin yleisön kysymyksiin
- tilassa olevien televisioiden tulisi olla aina kiinni tapahtuman aikana
- istumapaikkojen lisääminen (tämä tiedettiin pitkälti mahdottomaksi, mutta aivoriihen luonteeseen ei kuulu ideoiden kritisointi)
- tapahtumasta voisi tehdä maksullisen, jolloin kiinnostumattomat eivät tulisi meluaamaan tilaan
- HPC:n aktiivit voisivat toimia eräänlaisina klubi-isäntinä yleisöä jututtaen ja heitä ohjeistaen
- tapahtumassa pitäisi olla enemmän taukoja ja taukojen tulisi olla nykyistä lyhyempiä
- ohjelman tulisi alkaa silloin kun on etukäteen ilmoitettu
- ohjelmaa tulisi lyhentää, jotta loppuilta ei olisi niin levoton
- juontajissa voisi olla enemmän vaihtuvuutta
- olisi hyvä saada esim. kulttuurituotannon harjoittelija auttamaan tapahtuman järjestämisessä

SWOT -taulukossa nostin esille järjestävän tahon hauraan rakenteen sekä riippuvuuden apurahoista. Pitkän linjan yhdistyskonkareina NVL:n asiantuntijaryhmä näki ongelmaan ratkaisuna seuraavat asiat:

- tapahtuma pääsymaksulliseksi
- HPC:stä yhdistys
- yhdistyksen jäsenet pääsisivät aina tapahtumiin ilmaiseksi sisään (tämä kannustaisi liittymään jäseneksi ja näin jäsenyydestä olisi hyötyä jäsenelle itselleen)

- yhdistyksen myötä toiminnalle voisi aluksi löytyä perusrahoitus vaikkapa Helsingin Kulttuurikeskuksen kautta

Kaiken kaikkiaan keskusteluissa tapahtuman mahdollinen pääsymaksullisuus nähtiin monilta osin positiivisena asiana. Pääsymaksun uskottiin nostavan tapahtuman profilia sekä karkottavan asiasta kiinnostumattomat henkilöt, jotka usein häiritsevät tilaisuutta metelöinnillään. Pääsymaksun myötä myös koettiin saavutettavan helpotusta esiintyjä-palkkioiden maksamiseen. NVL:n aivoriihiryhmä koki, että pääsymaksun ansiosta ihmiset olisivat myös entistä kiinnostuneempia näkemästään, koska ovat siitä joutuneet maksamaan.

NVL:n ryhmä koki myös HPC:n tiedotuksen ongelmalliseksi. Erityisesti yhteisön blogisivusto nähtiin sekavana ja koettiin, että sieltä on vaikea löytää informaatiota. Ratkaisuna nähtiin uudet nettisivut, jossa informaatio olisi selkeästi jaoteltu eri osioihin. Ryhmä ehdotti erillistä infopalkkia, jossa avattaisiin tietämättömille Poetry Jam -klubin konsepti lyhyesti ja ytimekkäästi.

Keskusteluissa nousi myös esille tilan puutteellinen ohjeistus. Ryhmä ehdotti, että tilaan tehtäisiin joko pysyvästi tai tilapäisesti selkeät ohjeet/viitteet mm. siitä, missä sijaitsevat wc-tilat. Ryhmän mielestä tilassa pitäisi myös näkyä entistäkin voimakkaammin mistä tapahtumasta on kulloinkin kysymys. Esimerkiksi jo ravintolan ulkopuolella voisi käydä ilmi, mikä on illan ohjelma.

Aivoriihen keskeisimmiksi asioiksi nousivat kysymys tapahtuman pääsymaksullisuudesta sekä puuttuminen heikoksi koettuun äänentoistoon sekä loppuillasta vallitsevaan yleiseen hälinään. NVL:n asiantuntijat löysivät useita käytännön ratkaisuja, joista suuri osa on melko vaivattomasti myös toteutettavissa. Ensimmäisen aivoriihen tulokset toimivat erinomaisena pohjana seuraavalle aivoriihelle, jossa HPC:n aktiivit etsivät keinoja klubin kehittämiseksi omasta näkökulmastaan.

5.4 Neljäs sykli: kaikkien aiempien syklien pohjalta suoritettu sovellettu aivoriihi HPC:n aktiiveille

Kehittämisprosessin neljäs sykli piti sisällään Helsinki Poetry Connection -kollektiivin aktiivien kanssa toteutetun aivoriihen. Ideointiin osallistuivat sanataiteilijat Olli-Pekka Uusitalo, Jan Soppela (artistinimeltään Dxxxx D), Juho Nieminen sekä Kasper Salonen. Ideointi toteutettiin Poetry Jam -klubin vakioympäristössä Cafe Mascotissa, jossa kollektiivi muutenkin tapaa aktiivisesti keskenään.

HPC:n ryhmän kanssa toteutettu aivoriihi oli luonteeltaan ja ajatuksiltaan paljon edellisestä poikkeava. Asiaan varmasti vaikutti epävirallinen ravintolaympäristö, mutta myös se, etteivät ideoitsijat järjestä ammatikseen tapahtumia tai ole aktiivisesti yhdistystoiminnassa mukana. Tästä huolimatta, tai ehkäpä juuri sen takia, ideointi oli varsin lennokasta ja keskustelua joutui jatkuvasti ohjaamaan kohti varsinaista Poetry Jam -klubin kehittämistä.

Ajatukset poukkoilivat valtoimenaan ja uusia ideoita syntyi paljon. Useimmiten ideat kuitenkin liittyivät ainoastaan epäsuorasti klubiin, vaikka ryhmän jäsenille oli painotettu sitä, että tapaaminen koskee klubin kehittämistyötä. Aivoriihen kulkuun vaikutti myös varmasti se, että ryhmän ihmiset eivät koe toisiaan välttämättä ammatillisesti kollegoiksi vaan pikemminkin ystäviksi. Merkille pantavaa on myös se, että sattuman kaupalla ensimmäiseen aivoriiheen osallistui ainoastaan naisia kun taas puolestaan toiseen aivoriiheen osallistui ainoastaan miehiä. Minun roolini oli molemmilla kerroilla mielestäni varsin samanlainen. Kannustin ryhmiä, ohjasin hetkittäin keskustelua ja toimin ideoinnin kirjurina.

HPC:n aivoriihiryhmän ideoinnin tuloksena syntyi seuraavanlaisia kehittämisajatuksia:

Klubille saisi lisää näkyvyyttä ja uskottavuutta kerran vuodessa jaettavan tunnustuspalkinnon kautta. Palkinto jaettaisiin kunkin vuoden kiinnostavimmalle esiintyvälle runoilijalle. Välillisesti tapahtuman näkyvyyttä voisi lisätä myös open mic -osuuksiin osallistuneiden teksteistä koottu runoantologia.

SWOT -analyysin mahdollisuudet -osiosta löytynyt laajentumisajatus sai yksipuolisesti aivoriihen aikana kannatusta. Ryhmä koki, että klubikonseptilla olisi hyvät mahdollisuu-

det levitä Helsingin sisällä muihinkin kaupunginosiin. Erityisesti laajentumiskohteiksi nähtiin Itä-Helsinki sekä Helsingin lisäksi muut keskeiset kaupungit Suomessa.

Hälinään ja epätasaiseen äänentoistoon nähtiin useampia ratkaisuja. Koettiin, että juontaja voisi tapahtumissa mainita, että pieni hälinä kuuluu tilaisuuden luonteeseen, niin kuin se minunkin mielestäni kuuluu. Tällöin yleisö ei välttämättä herpaantuisi samalla tavoin puheensorinasta. Todettiin myös, että Cafe Mascotin takatilaan voisi lisätä yhden tai kaksi äänentoistokaappia, jolloin runojen lukeminen kuuluisi luonnollisesti myös taaksekin paremmin. HPC:n aktiivit myös kokivat, että tapahtuman maksullisuus voisi vähentää loppuilltan kohdistuvaa levottomuutta ja yleisö suhtautuisi muutenkin "vakavammin" ohjelmaan.

Klubin yhteen henkilöön keskittymistä ei nähty ryhmän keskuudessa kovinkaan vakavana ongelmana. Ratkaisuksi kuitenkin ehdotettiin juontajien vaihtuvuutta illan aikana tai jopa sitä, että jokaisella illalla olisi eri juontaja.

Järjestävän tahon heikkoon rakenteeseen ja vastuun epätasaiseen jakautumiseen ratkaisuksi nähtiin, että aktiivit voisivat aluksi kokeilla siipiään tapahtumajärjestäjinä vähemmän merkittävien tilaisuuksien kanssa. Ideaan liittyi ajatus siitä, että pienempien tapahtumien kautta saadut onnistumisen kokemukset lisäisivät itseluottamusta ja näin löytyisi rohkeutta osallistua myös ratkaisevammin Poetry Jam -klubin toteuttamiseen.

Keskustelussa korostui näkemys, että klubi tulisi jatkossakin järjestää joko kuun alku-puolella tai korkeintaan puolessa välissä kuuta. Näkemystä perusteltiin sillä, että suuri osa yleisöstä on opiskelijoita, mikä pitääkin osittain paikkansa ainakin yleisökyselyn valossa (44,1% ilmoitti opiskelevansa). Opiskelijoilla ei ryhmän mukaan ole välttämättä enää kuun loppupuolella varaa osallistua samoissa määrin maksullisiin kulttuurierittäihin.

Apurahoista riippuvaisena olemiseen koettiin melko yksimielisesti ratkaisuksi yhdistyksen perustaminen ja sen myötä tulevat toiminta-avustukset, joiden turvin klubiakin voisi osittain pyörittää.

Keskusteluissa kävi ilmi toive uusien aktiivien löytämisestä. Keinoksi saavuttaa uusia aktiiveja ehdotettiin mm. klubin juonnoissa asiasta kertomista sekä sitä, että tapahtumissa voisi olla paikan päällä jonkinlaisia infopapereita, jotka kertoisivat laajemminkin HPC:n toiminnasta. Infolappusissa myös kerrottaisiin aktiivien jatkuvasta tarpeesta. Ryhmä myös koki, että Helsinki Poetry Connectionin toiminnasta kertovia videoita tai dokumentaatioita voisi olla nykyistä enemmän.

6 Pohdinta (reflektointi)

Avoimesta lähtökohdasta toteutetun kehittämisprosessin myötä nousseet kehittämis-kohteet ja niiden ratkaisut ovat monilta osin osoittautuneet erittäin käyttökelpoisiksi sekä paikoittain jopa varsin helpoiksi toteuttaa. Suurimmilta osin kehittämis-kohteet ovat olleet tiedossani jo ennen kehittämisprosessin aloittamista, mutta yleisökyselyn ja aivoriihikokousten myötä minulle on vahvistunut ja selkeytynyt käsitys asioista, jotka tarvitsevat jatkossa huomioimista. Näin ollen voi todeta, että prosessi on ollut onnistunut ja varsin tarpeellinen.

Avoimesta lähtökohdasta kehittämisessä on ollut hyvät ja huonot puolensa. Mikäli kehittämiskysymys olisi alusta alkaen rajattu koskemaan vain jotakin tiettyä klubiin liittyvää osa-aluetta (kuten vaikkapa rahoitusta) olisi ratkaisutkin varmasti keskittyneet pitkälti saman asian ympärille ja olisin mahdollisesti saanut eksaktimpia ja pidemmälle vietyjä ratkaisuja. Kuitenkin laajempi, avoin tutkiskelu, on mielestäni ollut toimiva metodi, sillä koen saaneeni kokonaisvaltaisen käsityksen klubin vahvuuksista sekä heikkouksista. On ollut kiinnostavaa kuulla tapahtuman erilaisten käyttäjien mielipiteitä.

Olen pitänyt läpi prosessin yhtäläisessä arvossa niin asiantuntijoiden kuin myös tavallisen yleisön näkemyksiä. Tavallinen, ei tapahtumaa toteuttava, yleisö on suhtautunut konseptiin kokonaisuudessaan varsin positiivisesti ja osoittanut pitävänsä klubia jo tämänhetkisessä muodossaan varsin onnistuneena. Tämä on ollut rohkaiseva tutkimustulos, jonka myötä on ilo jatkaa tapahtumasarjan toteuttamista tulevaisuudessakin. Kuitenkin myös käyttökelpoista kritiikkiä on tullut niin asiantuntijaryhmiltä kuin myös yleisöltä.

Yhdeksi keskeisemmäksi ongelmakohdaksi on selvästi koettu tapahtuman vaihteleva äänentoisto sekä loppuillasta esiintyvä häly. Omasta mielestäni äänentoisto Cafe Mascotissa on kohtuullisen hyvä, vaikka se tietysti aina voisi olla parempikin. Kehittämisprosessin tuloksista on jo nyt puhuttu Mascotin ravintolapäällikön kanssa ja on hyvin mahdollista, että yleisöltä saatu palaute näkyy tulevaisuudessa ravintolan uusina laitehankintoina.

Heikkoa äänentoistoa suurempi ongelma todellisuudessa on mielestäni esiintyjien epäammattimaisuus, joka kuuluu konkreettisesti esityksissä. Paraskaan äänentoisto ei ni-

mittäin pysty pelastamaan sitä, jos esiintyjät eivät muista tai uskalla puhua/laulaa/esittää runojaan tarpeeksi lähellä mikrofonia. Tämä samainen ongelma vaijaa lukuisia tilaisuuksia, jossa esiintyjät eivät välttämättä ole vielä erityisen kokeneita. Sellaiset yksinkertaiset tekijät, kuin jännitys ja kokemattomuus vaikuttavat merkittävästi esityksien äänentoistolliseen laatuun. Ratkaisuksi näkisinkin tulevaisuudessa runoilijoiden esiintymiskoulutuksen, jonka edelläkävijänä Helsinki Poetry Connection voisi mielestäni oikeutetusti toimia. Koulutuksen myötä kollektiivi, mahdollisesti tulevaisuudessa myös yhdistys, saisi lisävaroja ja oikeutuksen olemassaololleen.

En tietenkään kiellä, ettei tämänhetkinen fyysinen tila eli Cafe Mascot olisi osittain ongelmallinen. Miksausken sekä äänentoiston laatu voisi olla vielä nykyistäkin parempaa, mutta nimenomaan äänentoiston epätasaisuus olisi ratkaistavissa runoilijoiden esiintymiskoulutuksella. Tästäkin asiasta on jo käyty keskustelua niin nettifoorumeilla kuin myös HPC:n omissa tapaamisissa.

Klubi-illoissa esiintyvä hälinä ja levottomuus on myös monilta osin ratkaistavissa yksinkertaisilla teoilla. Ensimmäinen asia, joka jo tätä kirjoittaessani on pantu käytäntöön, on klubi-illan päivän vaihtaminen. Poetry Jam -klubi pyöri pitkään, lähes kaksi vuotta, perjantai-iltaisina, jotka luonnollisesti ovat muita päiviä vilkkaampia. Kun vielä lisätään se, että tapahtuma on ollut pääsymaksuton, niin ajoittaista hälinää ja levottomuutta ei ole ollut mahdollista välttää. Tällä hetkellä klubia järjestetään merkittävästi rauhallisimpina torstai-iltoina. En ole muutoksen myötä huomannut juuri minkään tasoista kävijäkatoa ja esitysten aikana yleisö on nyt selvästi aiempaa keskittyneempää, kun asiasta kiinnostumattomimpien määrä on aiempaa vähäisempi.

Erityisesti ylimääräiseen hälinään pääsymaksu, jota jo kehittämisprosessinkin aikana kokeiltiin, lienee paras ratkaisu. Vaatimaton kolmen euron sisäänpääsymaksu ei tuntunut vaikuttavan kävijämäärään juuri lainkaan. Illassa yleisöä oli paikalla noin 135 ihmistä, jota voidaan pitää Poetry Jam -klubin keskiverto yleisömääränä.

Toisaalta on myös todettava, että kevyt puheensorina, lievä tuoppien kilinä ja loppuillan vilkkaus mielestäni kuuluvat oleellisesti ravintolaympäristöön enkä itse ainakaan koe, että siitä pitäisi kokonaisuudessaan päästä eroon. Mikäli yleisöllä on nollatoleranssi taustahälinän suhteen he ovat saapuneet väärään paikkaan. Klubin ideaan alusta alka-

en on kuulunut se, että runous tuodaan sinne missä ihmiset muutenkin viettävät aikaansa, tässä tapauksessa ravintolaan. Kuitenkin ylimääräistä mekkalointia on vältettävä, koska se on omiaan latistamaan tunnelmaa ja lisäämään herpaantumista tilanteessa, jossa keskittyminen on muutenkin hyvin oleellista. Tähän ratkaisuksi voisi toimia Nuoren Voiman Liiton asiantuntijaryhmän ideoimat klubi-isännät, jotka erottuisivat selkeästi muusta yleisöstä ja olisivat paikalla tekemässä yleisön runokokemuksesta parhaan mahdollisen. Uskon, että tämän kaltainen työskentely voisi olla palkitsevaa myös HPC:n aktiivien kannalta.

Omasta näkökulmastani tärkein kehittämisprosessin myötä esille noussut tilastollinenkin fakta on se, että tapahtuma on mahdollista toteuttaa maksullisena. Vaikuttaa jopa siltä, että lähes kaikki asiat puhuvat maksullisuuden puolesta.

Yleisökyselyssä esitettiin kysymys *Jos klubille olisi pääsymaksu, uskoisitko vielä tulevasi tapahtumaan?* Vastaajista 29,3% kertoi tulevansa (ehdoitta), 12 % sanoi ettei tulisi ollenkaan ja 58,6% oli sitä mieltä, että osallistuminen riippuu pääsymaksun hinnasta. Mielestäni tämä tilastollinen tulos, kahden asiantuntijaryhmän näkemykset sekä kaksi aiempaa maksullisen klubi-illan kokeilua todistavat, että tapahtumalla on kaikki mahdollisuudet jatkaa tulevaisuudessa pääsymaksullisena. Tämä on ollut kysymys, jota olen pohtinut ensimmäisestä klubi-illasta lähtien.

Ihanteellista pääsymaksua selvitetessä yleisökyselyn tuloksista kävi ilmi, että vastaajista 17 % olisi valmiita maksamaan 2 euroa, 25,6% 3 euroa, 17% 4 euroa ja 23,1% 5 euroa. Näin ollen voidaan ajatella, että ihanteellinen pääsymaksu, ottaen huomioon ettei eteispalvelumaksu ole Mascotissa pakollinen, olisi mielestäni jotakin kolmen ja kuuden euron välissä. Jo viiden euron pääsymaksulla saataisiin merkittävästi helpotusta esiintyjien palkkioiden maksamiseen. Viiden euron pääsymaksu olisi luultavasti myös omiaan nostamaan tapahtuman profiilia ja toisaalta myös lisäämään yleisön laatuvaatimuksia, minkä näen ainoastaan hyvänä asiana.

Tämän hetkinen pääsymaksuttomuus vaikuttaa mielestäni osittain yleisön klubia koskevaan suhtautumiseen. Osa yleisöstä saattaa tällä hetkellä kokea ohjelman jonkinlaisena ylimääräisenä kivana, joka vain sattuu tapahtumaan lavalla samaan aikaan, kun he nautiskelevat oluitaan mukavassa ravintolaympäristössä. Samalla myös asiasta kiinnos-

tuneet ja paikan päälle varta vasten saapuneet turhautuvat näiden ohikulkijoiden hälinästä. Viiden euron pääsymaksu varmasti jättäisi suurimman osan levottomuutta aiheuttavasta yleisöstä tapahtuman ulkopuolelle.

Asiantuntijaryhmiltä nousseista ideoista yksi merkittävimpiä oli selkeä tarve yhdistykselle. Tämä tutkimustulos ei tullut minulle varsinaisesti yllätyksenä. Minulle on kuitenkin ollut merkittävää ymmärtää tämänkin asian tärkeys jatkuvuuden kannalta ja uskon, että lähitulevaisuudessa tulen ottamaan härkää sarvista kiinni. Tilanteen ainoana ongelmana näen sen, etten ole erityisen hyvin perehtynyt kolmannen sektorin toimintaan. Helsinki Poetry Connection -kollektiivi on edelleen siinä määrin tiensä alkutaipaleella, että se kaipaa vielä kaitsemista ja selkeää johtohahmoa. Tämän hahmon ylläpitäminen on yllättävän työlästä varsinkin kun emme ole vielä löytäneet sopivia keinoja tai halukkuutta jakaa vastuuta tapahtumien toteuttamisesta. Niinpä yhdistyksen perustaminen tulee jatkossakin olemaan tavoitteemme tulevaisuudessa, mutta se on vastuullisuudessaan jo sitä luokkaa, etten pysty sitä tietenkään yksin tekemään. Minun täytyykin vakuuttua vielä nykyistekin enemmän aktiiviemme sitoutumisen halusta ja nähdä todellista vastuunkantamista ennen kuin saamme toimivan yhdistyksen perustettua. Olen kuitenkin optimistinen asian suhteen ja tulen pyrkimään määrätietoisesti sitä kohti yhdessä kollektiivimme kanssa. Yhdistyksen tarve nousi avoimen kehittämisprosessin kautta mielestäni suurissa määrin esille ja siksi tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut tärkeää.

Muita mainitsemisen arvoisia tutkimustuloksia on ollut myös Poetry Jam -klubin yleisökyselyn myötä saatu kävijästatistiikka. Jatkoa silmällä pitäen on hyvä olla olemassa faktatietoa yleisön iästä, asuinpaikasta, koulutustausta ja muista statusasioista. Tämä informaatio saattaa hyvinkin olla jatkossa hyödynnettävissä esimerkiksi apurahanomuksissa. Jatkossa on myös helpompi toteuttaa yleisökysely, kun sen on jo kerran tehnyt. Tulee olemaan mielenkiintoista nähdä millainen kävijäprofiili on esimerkiksi kahden vuoden päästä ja mitkä tekijät silloin mahdollisesti nousevat keskeisimmiksi kehittämiskohteiksi.

Yleisökyselyn mukaan tämän hetkisistä kävijöistä 89,8% uskoo tulevansa uudestaan klubille ja 67,6% pitää tapahtuman ilmapiiriä erittäin hyvänä. Tämä on mielestäni konkreettinen tulos siitä, että tähänastinen työskentely ei ole mennyt hukkaan. Käsis-

sämme on kiinnostava, uudenlainen runoklubikonsepti, jota jatkossa voi lähteä laajentamaan myös muihin kaupunkeihin, mikäli taustaorganisaation rakenne saadaan tarpeeksi kestäväälle pohjalle.

6.1 Työkalu pienien ja keskisuurien tapahtumien kehittämiseen

Avoin käyttäjälähtöinen kehittämisprosessi soveltuu mielestäni hyvin erityisesti pienien ja keskisuurien tapahtumatuotantojen kehittämiseen. Metodien vahvuus piilee siinä, ettei se pyri ennalta määrittelemään ylhäältä käsin, mitä asioita tulisi kehittää. Avoin kehittämisprosessi pyrkii löytämään eri käyttäjätasojen avulla kokonaisvaltaisesti kehittämiskohteita ja niiden ratkaisuja. Erityistä tarkkaavaisuutta on kuitenkin kiinnitettävä prosessin dokumentointiin, jottei pieneltäkään tuntuvat asiat jää huomioimatta. Nämä dokumentit ovat jatkossa kallisarvoisia ja niihin on helppo palata myöhemminkin tarkistaakseen onko ongelmakohtiin muistettu reagoida. Mikäli samat ongelmat nousevat myöhemmissä kehittämishankkeissa esille, ovat jotkin asiat selvästi jääneet ilman reagointia.

Spiraalimainen malli toimii sitä paremmin, mitä pidempi se on. Mitä enemmän syklejä kehittämisprosessin aikana ehtii muodostua, sitä varmemmin kaikki kehitystarpeet ovat nousseet esille ja niihin tarvittavat ratkaisut ovat löytyneet. Usein kehittämistyössä esille nousevat ensin laimeimmat ja ilmeisimmät ratkaisut, jotka saattavat kylläkin olla samalla myös kaikkein käyttökelpoisimpia. Toisinaan kuitenkin kuningasideat ja todelliset innovaatiot paljastuvat vasta sitten, kun tavanomaisimmat ratkaisut on kaluttu loppuun.

Avoimen käyttäjälähtöisen kehittämisen heikkous on oikeastaan sama kuin sen vahvuus: prosessin aikana nousee esille valtavasti erilaisia asioita, jotka kaikki tarvitsevat huomioimista. Kun pyrkii huomioimaan kaikki kehittämistarpeet, ei välttämättä mitään tule muutettua kunnolla. Siksi onkin tärkeää poimia kehittämistarpeista keskeisimmät (tässä mielestäni on hyvä luottaa omaan intuitioon) ja keskittyä niiden kehittämiseen.

Tämän prosessin aikana esille nousi lukuisia kehittämistarpeita sekä heikkouksia, mutta yhtä lailla myös selkeitä vahvuuksia. Niistä merkittävimpiin keskittyminen kehittämisprosessin aikana on kuitenkin tuottanut tuloksia, jotka ovat jo nyt toteutuskelpoisia.

Avoin kehittäminen on myös omiaan selvittämään, kuinka hyvin tapahtumaa toteuttava organisaatio ymmärtää omaa yleisöään. Samalla se luonnollisesti myös tuo tärkeää lisätietoa käyttäjistä ja antaa välineitä näiden näkemyksien huomioimiseen. Merkille pantavaa on myös se, että käyttäjien tyytyväisyystaso luultavasti nousee jo pelkästään siitä kokemuksesta, että heidän mielipiteillään on merkitystä.

Avoin käyttäjälähtöinen kehittäminen vaatii pitkäjänteisyyttä ja lujia hermoja. Mikäli kehittämiskohteet eivät ole alusta asti selvillä, voi työskentely tuntua paikoittain epävarmalta ja tulosten saavuttaminen saattaa epäilyttää prosessin varrella. Lopulta kuitenkin esille on luultavimmin noussut useita eri ongelmakohtia, jotka voidaan myöhemmässä vaiheessa kategorisoida ja niitä voidaan lähteä kehittämään määrätietoisesti kutakin vuorollaan. Prosessia vetämään tarvitaan henkilö, jolla on kykyä innostaa ihmisiä, taito kommunikoida heidän kanssaan ja halu auttaa heitä ideoinneissa, vaikka vetäjä itse olisikin jopa näkemyksistä eri mieltä. Tärkeää on muistaa, ettei vääriä vastauksia varsinaisesti ole olemassa, mikäli kyseessä on tapahtuman käyttäjä eli sen asiakas, joka viime kädessä määrittää onko tapahtuma suosittu vai ei.

LÄHTEET:

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko ja Sajavaara, Paula (2004). Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Ojasalo, Katri & Ritalahti, Jarmo & Moilanen, Teemu (2009). Kehittämistyön menetelmät: uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro

Rytkönen, Olavi (2003). Parhaat lavarunot: johdatus poetry slamiin osa 1. Helsinki: Like.

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu (2009). Tutkimuksellinen kehittämistoiminta: näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampere University Press.

Toikko, Timo (2006). Työpoliittinen Aikakauskirja 3/2006.

http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/aikakausi/tak/2006/03/toikko.pdf

Toikko, Timo (2009). Toimijalähtöinen kehittäminen. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu.

LIITTEET

LIITE 1 Helsinki Poetry Connection -kollektiivin syntyhistoria lyhyesti eli *Elämäni tärkein tapahtuma* -blogikirjoitus

LIITE 2 Yleisökyselylomake

LIITE 1 Helsinki Poetry Connection -kollektiivin syntyhistoria lyhyesti

<http://hkipoetryconnection.blogspot.com/2011/09/elamani-tarkein-tapahtuma.html>

Elämäni tärkein tapahtuma

Kolme vuotta sitten järjestin luultavasti elämäni tärkeimmän tapahtuman. Kyseessä oli Helsinki Poetry Connection -kollektiivin ensimmäiset sessiot, vaikka silloin en sitä vielä tiennyt eikä tuota nimeäkään ollut edes olemassa. Luulin järjestäväni yhden uniikin runoillan, mutta toisin kävi. Tässä kirjoituksessa yritän palata siihen mikä sai minut kutsumaan kourallisen nuoria sanataiteilijoita esiintymään vaatimattomaan korttelikapkaan Töölössä. Ehkä myös tämän kirjoituksen kautta ymmärrän itsekin paremmin miksi teen sitä edelleen ja miksi niin monet ovat tapahtumistamme löytäneet kotisataman runoilleen, ainakin illaksi kerrallaan.

Kaikki alkoi luultavasti siitä, kun ala-asteikäisenä aloin bommata ja tehdä graffiteja. Tärisevät kädet pimeillä kujilla, kannujen metalliset tuoksut, raitiovaunujen hampaiden kiristelyt mutkissa ja läikikkäiksi muuttuneet tennissukat tarjosivat jännittävän maailman, johon paeta elämän kurjia tosiasioita. Kotona oli epätasaista ja vanhemmat olivat eroamassa. Laman vaikutukset tuntuivat edelleen lähes kaikissa perheissä. Noihin aikoihin tekemäni harakanvarpaat olivat tapa kapinoida kotona ja kaikkialla muuallakin vallitsevaa epätasapainoa vastaan, purkaa vihaani ja kertoa omista tuntemuksistani luovallakin tavalla. Se oli myös tapa saada kunnioitusta muilta.

Minusta ei koskaan tullut graffititaiteilijaa, mutta luultavasti ilman sen aikaisia sketsivihkoja en olisi koskaan alkanut kirjoittamaan runoja. Uusia heittotyylejä harjoitellessani vihkoihini alkoi ilmestyä kuin itsestään erilaisia mietelauseita ja angstisia runonpätkiä. Ihailin Basquiata. Hän oli graffititaiteilija, taidemaalari ja eräänlainen katujen runoilija. Minun runoni olivat tuolloin tietysti vain pastisseja muiden kirjoittajien tekeleistä, mutta laajensin koko ajan tuntemustani lukemalla. Ravasin kirjastoissa ja yritin imeä mahdollisimman paljon runoutta itseeni. Keskustelin paljon kirjallisuudesta ja elämästä filosofian opettajieni kanssa. Kiitos niistä hetkistä Jannelle ja Jukalle!

Erityisesti kotimainen runous kiinnosti minua. Pentti Saarikosken ja Teemu Hirvilammen kaltaisten runoilijoiden myötä bommailuharrastukseni alkoi jäädä taka-alalle. He olivat katu-uskottavia ilman tussejakin. Kirjoittamisesta tuli minulle yhä luontevampi ilmaismuoto. Ystäväni eivät kuitenkaan olleet erityisen kiinnostuneita sanataiteesta. Tappeleminen, ryyppääminen, hatsin polttaminen ja naiminen oli paljon jännittävämpää. Jos-

kus humalaisina iltoina luin kuitenkin kavereille tekstejäni eikä kukaan pilkannut tai nauranut, kaikki taisivat olla lähinnä yllättyneitä.

Ensimmäisen kerran esitin julkisesti runojani paikallisessa pubissa. Ravintoloitsija oli sanoittaja Junnu Vainion poika ja hän innostui kuultuaan, että kapakassa istuu nuori runoilijan alku. Hän pyysi minua lukemaan tekstejäni ja niinpä otin mikrofonin käteeni. Runoni käsittelevät jo silloin samoja aiheita kuin nytkin. Yritin etsiä epäkohtia yhteiskunnasta ja kuvailin rajuakin kaupunkielämää, sellaista jota olimme kaverieni kanssa eläneet ja nähneet. Laman ankeat kokemukset näkyivät teksteissä. Nurkkapöydän raksaäjät huutelivat minulle, että omaan helvetin monotonisen äänen. Ystäväni ilmoittivat ystävällisesti, että he repivät kaverusten päät irti, jos eivät ole välittömästi hiljaa. Tulikaste tuli hoidettua ja selvisin siitä mielestäni hyvin, ainakin hengissä. Kaveritkin puolustivat runoutta!

Pian minussa alkoi kyteä ajatus kaupungista, joka olisi täynnä hämyisiä kuppiloita ja niissä olisi ilta toisensa perään kiinnostavia runosessioita. Runoilijat, räppärit ja graffitimaalarit kokoontuisivat esittämään tekstejään ja joka ilta löytyisi uusia kykyjä. Aloin seurata Helsingin runokenttää ja kävin toisinaan mm. Nuoren Voiman Liiton ja Nihilin tilaisuuksissa. Mikään näkemäni ei kuitenkaan kohdannut sitä visiota mikä minulla oli. Tapahtumat olivat ihan kiinnostavia, mutta suurin syy pettymykseeni oli ehkä se, etten kokenut tilaisuuksia tarpeeksi avoimiksi. Minusta niissä vallitsi sisäänpäin kääntynyt ilmapiiri. Toisinaan myös runous oli liian älykstä makuuni. Olivatko tapahtumat sitten oikeasti pienen sisäpiirin tilaisuuksia vai olinko vain liian ujo ottamaan kontaktia kehenkään, siitä voi olla montaa mieltä.

Kävin katsomassa useiden runoilijoiden esiintymisiä ja joskus humalassa uskaltauduin jopa juttelemaankin heidän kanssaan. Runoilijat itse olivat harvoin pettymyksiä, mutta tapahtumat tuntuivat tylsiltä, niistä puuttui bileiden tuntua. Missä olivat kaikki kaltaiseni nuoret? Missä olivat ne kundit, jotka olivat kasvaneet pussikaljapuoistoissa ja Beltonin tuoksuisilla kujilla? Tapahtumissa esiintyivät liian usein samat, jo tunnetut runoilijat. En koskaan nähnyt ikäisten lausuvan tilaisuuksissa tekstejään eikä siihen tarjottu edes mahdollisuutta, se oli ainakin kokemukseni. Tietääkseni kukaan ei järjestänyt open mic -iltoja.

Jossakin vaiheessa matkaa tutustuin amerikkalaiseen Def Poetry Jameihin ja lätäkön sillä puolen jo vuosikymmeniä vaikuttaneeseen spoken word -kulttuuriin. Gil Scott-Heron oli loistava ja mikä funk siinä musiikissa olikaan! Saul Williams oli tietysti myös nerokas pitkien paperikääröjensä kera. Olin koko pienen ikäni kuunnellut rap-musiikkia, mutta spoken wordista en tiennyt paljoakaan. Kun lopulta suomalainen rap-kulttuuri nousi kellareista yleisön tietoisuuteen antauduin lopullisesti. Joukossa oli jopa nerokkaita kielenkäyttäjiä, runoilijoita biittien kera! Avaimen (ensimmäinen) levy oli merkittävä tapaus: siinä oli jotain niin voimakasta, ettei yksikään poliitikko olisi voinut hiljentää sen sanomaa. Sama pätee mielestäni edelleen Asan tuotantoon.

Odottelin vielä aikani ja toivoin, että joku alkaisi järjestää klubia, joka yhdistäisi runouden, rap-lyriikan ja mahdollisesti älykkään stand upinkin, mutta turhaan. Mielessäni ei ollut käynytäkään, että voisin itse yrittää järjestää sellaisen illan. Hain jostakin syystä opiskelemaan kulttuurituotantoa, kaiketi postinjakajan pestini oli vituttanut jo liian pitkään. Pääsykoehaastattelussa menin sanomaan, että haluaisin tehdä Suomen parhaimman runofestivaalin, jossa yhdistyisi kaikki se, josta jo aiemmin olin haaveillut.

Vastaus ilmeisesti kiinnosti lehtoreita ja aloin pian saada oppia kuinka tapahtumia todella järjestetään, mitä on tuottaminen.

Mielestäni koulussa kaikki opiskelijakollegat olivat paljon minua kokeneempia joten minunkin täytyi itse järjestää tapahtuma. Se avoin, riehakas, runoilta, joka ottaisi tavalisen sanataiteesta kiinnostuneen (ja kiinnostumattomankin) kansalaisen huomioon. Aloin etsimään "Poetry Slam -henkiseen" tapahtumaan esiintyjiä. Siinä tulisi olemaan rap-kulttuuria mukana, mahdollisesti poliittista stand upia ja ennen kaikkea nuoria runoilijoita! Halusin tapahtumiin epäkypsiäkin esiintyjiä, julkaisemattomia, kunnianhimoisia tyypejä, joilta vain puuttui arena esiintyä. Olisiko se runoutta, räppiä vai mitä, sen saisi yleisö itse päättää....

Epävarmuuteeni sain poetry slam -konkarilta Jouni Tossavaiselta apua. Hän kannusti minua, antoi vinkkejä ja tarjosi joitakin yhteystietoja. Olen siitä edelleen kiitollinen. Sain lopulta kerättyä rohkeuteni ja sovin päivämäärän töölöläisen kapakan kanssa. Kaksi kuukautta minua jännitti niin, etten iltaisin tahtonut saada unta. Pyörin Punavuorenkadun kämpässäni ja polttelin tupakkaa ikkunassa. Mietin miten kaikki tulisi menemään. En tuntenut esiintyjistä entuudestaan kuin yhden. Juontajaa ei tilaisuuteen ollut, joten päätin hoitaa senkin itse. Maksoin omasta pussistani jopa esiintyjille palkat. Vaahtimaton äänentoisto tuotiin bändimme treenikämpältä.

Ensimmäisessä illassa väkeä oli lopulta paikalla yli sata henkeä. Heistä yli puolet olivat ystäviäni ja loput varmaankin esiintyjien ystäviä. Open mikkiin tuli yksi ihminen. Nyt tilaisuuksissa on hyvinä iltoina väkeä yli tuplasti enemmän. Nykyisestä yleisöstä en tuntenut ensimmäisen tapahtuman aikaan luultavasti ketään. Tänä päivänä jokaisessa open mikissä on yli kymmenen esiintyjää, toisinaan lähemmäs kaksikymmentä. Olemme tehneet yhden runolevyn, järjestäneet ja esiintyneet noin 200 tapahtumassa, julkaisseet yhden runokirjan, olleet esillä melkein kaikissa mahdollisissa medioissa enkä näe mikä meidät enää voisi pysäyttää.

Uusia kiinnostavia ihmisiä ottaa minuun jatkuvasti yhteyttä ja tulee open mikkeihin esiintymään. Toisinaan meistä tulee jopa ystäviä. Olen löytänyt ympärilläni mielettömän tiimin upeita runoilijoita ja ennen kaikkea fantastisia ihmisiä. Ilman tuota ensimmäistä runoiltaa en olisi varmasti ollut Tampereella puusaunassa, jonka ovi oli tehty räsymatoista. En olisi nukkunut tuntemattomien ihmisten kodeissa ja saanut tuntea olevani himassa. Ilman runoutta en olisi ollut Porissa juomassa olutta irkkupubissa ja hoiperrellut kebablaatikko kainalossa hotelliin nukkumaan. Ilman HPC:tä en olisi ollut Turussa lukuisia kertoja nukkumassa henkilöäkäarin nurkissa ja tavannut paikallisia konkareita Monkissa ja Huntterissa. En olisi varmaankaan käynyt samoissa määrin kirjamessuilla enkä kirjoittanut junassa runoja tuleva vaimo vierelläni. Ilman lyriikkaa en olisi istunut NVL:n toimiston tyttöjen kanssa lukuisia kertoja juomassa kahvia ja juttelemassa niitä näitä. Ilman spoken wordia en olisi juossut kumiankkojen perässä Tokoin rannassa muovipistooli kädessä. Ilman sanataidetta en olisi istunut juomassa olutta kotikuppilassa ja kuullut tarinaa viininpunaisesta samettitakista. Ilman rohkeutta en olisi saanut kaikkia niitä uskomattomia kokemuksia, joita runous on minulle jo nyt tarjonnut.

Oliko siis tuo ensimmäinen ilta merkillinen jossakin suuremmassa mittakaavassa? En tiedä, eikä sillä ole oikeastaan mitään väliä. Onko kotimaisen runouden kenttä muuttanut tuon tapahtuman jälkeen? Siihenkin on vaikea vastata. Tärkeää minulle on se, että olen saanut löytää valtavasti kiinnostavia, lahjakkaita ja aitoja ihmisiä ympärilläni. Mi-

nulla on nyt niitä ystäviä, joita kipeästi kaipasin silloin, kun terrorisoimme toisten ystävieni kanssa katuja kaljapäissämme. Niihin aikoihin kirjoitin Lauttasaaren yhteiskoulun kirjastossa erääseen runokirjaan, että kannattaa suoraan siirtyä tästä paskasta kunnan kamaan. Lue Melleriä, lue Hirvilamnea, lue Bukowskia, lue Saarikoskea! Mitään ei kannata häpeillä. Ei nyt eikä tulevaisuudessa. Täytyy olla ylpeä ja nöyrä samaan aikaan. Ehkä sillä reseptillä saadaan vielä jatkossakin kokea upeita hetkiä hienojen ihmisten ja sanataiteen parissa.

Kiitos runous, kiitos Helsinki Poetry Connection!

LIITE 2 Yleisökyselylomake

<http://elomake.metropolia.fi/lomakkeet/4499/lomake.html>

Poetry Jam -lavarunousklubin yleisökysely 2011

Helsinki Poetry Connection -kollektiivi toteuttaa yleisökyselyn koskien Poetry Jam -lavarunousklubia. Kyselyn avulla HPC pyrkii kehittämään klubia yleisöään paremmin palvelevaksi. Kysely on myös osa Harri Hertellin kulttuurituotannon (AMK) opintojen opinnäytetyötä. Työssään Hertell pyrkii tutkimaan runoklubikonseptien kehittämistä kävijälähtöisesti.

Kaikkiin kysymyksiin ei ole pakko vastata, mutta mitä tarkempia vastauksia annat sitä paremman aineiston HPC saa klubin kehittämistä varten. Pyri siis perustelevaan vastauksesi mahdollisimman hyvin. Kaikkien kyselyyn osallistuneiden kesken arvotaan HPC -tuotepaketti (Poetry Jam -levy, HPC t-paita, *Kunnes oppii kävelemään* runokirja ja kuohuviinipullo Mascotissa). Mikäli haluat osallistua paketin arvontaan jätä yhteystietosi lomakkeen viimeiseen sarakkeeseen. Tietoja ei tulla antamaan millekään taholle eteenpäin. Kyselyn laatijan yhteystiedot löytyvät lomakkeen alaosasta. Kaikkiin yleisökyselyyn liittyviin kysymyksiin vastataan erittäin mielellään! Täytähän kyselyn viimeistään 23.11.2011 mennessä.

Kiitos paljon jo etukäteen, että autat meitä palvelemaan paremmin yleisöämme!

Kysymykset

Montako kertaa olet käynyt Poetry Jam -klubilla?

1 kerran

2 kertaa

3 kertaa

4 kertaa

5-7 kertaa

8-10 kertaa

11-13 kertaa

14-17 kertaa

Uskotko meneväsi vielä uudestaankin klubille?

Kyllä

En

En osaa sanoa

Mikä on ollut mielestäsi klubin parasta antia?

Mistä et ole pitänyt klubissa?

Muuttuivatko ennakko-odotuksesi klubista jotenkin ensimmäisen käyntikerran aikana?

Miten?

Kummasta olet kiinnostunut enemmän: runoudesta vai rap-lyriikasta?

Runoudesta

Rap-lyriikasta

En osaa sanoa

Kuinka tärkeänä osana klubia pidät tunnettuja pääesiintyjä?

Erittäin tärkeänä

Melko tärkeänä

En osaa sanoa

En pidä sitä kovinkaan tärkeänä

Jos toinen pitäisi valita, kummasta luopuisit ennemmin: open mic -osuudesta vai tunnetuista pääesiintyjistä?

Open Mic -osuudesta

Tunnetuista pääesiintyjistä

Oletko koskaan osallistunut klubilla open mic -osioon? Kuinka monta kertaa?

En ole osallistunut

Olen osallistunut kerran

Olen osallistunut kaksi kertaa

Olen osallistunut kolme kertaa

Olen osallistunut neljä kertaa tai useammin

Millainen on mielestäsi klubin ilmapiiri?

Erittäin hyvä

Melko hyvä

Ihan ok

Ei kovinkaan hyvä

Surkea

Mikä seuraavista tekijöistä vaikuttaa mielestäsi eniten klubin ilmapiiriin?

Ohjelma

Yleisö

Juontaja

Tila

En osaa sanoa

Jokin muu

Mikä?

Luonnehdi klubin ilmapiiriä lyhyesti

Oletko tutustunut uusiin ihmisiin klubilla?

Olen

En ole

En osaa sanoa

Minkälainen on mielestäsi klubin keskivertokävijä?

Ovatko klubilla näkemäsi (ennalta sovitut) esitykset olleet mielestäsi korkeatasoisia?

Erittäin korkeatasoisia

Melko korkeatasoisia

Ihan ok

Ei kovinkaan korkeatasoisia

Todella huonoja

Jos klubille olisi pääsymaksu, uskoisitko vielä tulevasi tapahtumaan?

Tulisin

En tulisi

Riippuu pääsymaksun hinnasta

Mikä olisi mielestäsi kohtuullinen hinta pääsylipulle?

1 €

2 €

3 €

4 €

5 €

6 €

7 €

8 €

9 €

10 €

11 €

12 €

13 €

14 €

15 €

15-20 €

20-25 €

Oletko ollut tyytyväinen Cafe Mascotin henkilökuntaan?

Erittäin tyytyväinen

Melko tyytyväinen

Ihan ok

En kovinkaan tyytyväinen

Surkea henkilökunta

Oletko ollut tyytyväinen Cafe Mascotin hintatasoon?

Erittäin tyytyväinen

Melko tyytyväinen

Ihan ok

En kovinkaan tyytyväinen

Aivan liian kallista

Onko Cafe Mascot mielestäsi sopiva tila klubille?

Erittäin sopiva

Melko sopiva

Ihan ok

Ei kovinkaan sopiva

Ei sovi ollenkaan

Jos Poetry Jam -klubi muuttaisi uusiin tiloihin, mikä seuraavista vaihtoehtoista olisi mielestäsi paras? Voit valita useamman paikan

Kansallisteatterin (FNT) Lavaklubi

Kom-ravintola

Juttutupa

YK tai Bassment

We Got Beef

Gloria

Korjaamo

Siltanen

Allotria

Ravintolalaiva Wäiski

Dubrovnik

Pacifico

Pub Magneetti

Joku muu paikka

Mikä?

Mikä on mielestäsi kohtuullinen hinta oluelle (0,5l) ravintolassa?

3 €

3,5 €

4 €

4,5 €

5 €

5,5 €

6 €

6,5 €

7,0 €

7,5 €

8,0 €

8-10 €

Mistä kuulit ensimmäisen kerran Poetry Jam -klubista?

Ystävältä tai tutulta

Facebookista

Twitteristä

Helsingin Sanomien menovinkeistä

Radiosta

Kiiltomadosta

Helsinki Poetry Connectionin blogista

Näin julisteen tai flyerin

Eksyin tapahtumaan sattumalta

Jostain muualta

Mistä?

Jos olet käynyt useamman kerran klubilla mistä olet saanut tietoa tulevista illoista?

Ystävältä tai tutulta

Facebookista

Twitteristä

Helsingin Sanomien menovinkeistä

Radiosta

Helsinki Poetry Connection blogista

Julisteista ja flyereista

Kiiltomadosta

En ole löytänyt tietoa tulevista tapahtumista

Jostain muualta

Mistä?

Osaatko mainita Poetry Jam -klubin lisäksi muita Poetry Connectionin järjestämiä tapahtumia?

Oletko käynyt muissa sanataidetapahtumissa kuluneen vuoden aikana? Missä tapahtumissa?

Minä vuonna olet syntynyt?

Missä asut? (postinumero tai kaupunki)

Mikä on sukupuolesi?

Mies

Nainen

Mikä on koulutustaustasi?

Ylempi korkeakoulututkinto tai korkeampi

Alempi korkeakoulututkinto

Opistoasteen tutkinto

Ylioppilas

Joku muu

Mikä?

Mitä teet tällä hetkellä?

Opiskelija

Ammatissa (työelämässä)

Työtön

Eläkeläinen

Jotain muuta

Minkälaisia terveisiä tai kehitysideoita haluaisit lähettää tapahtuman järjestäjille?

Jätä yhteystietosi, jos haluat osallistua HPC -tuotepalkinnon arvontaan. Sähköpostiosoitte ja nimi riittävät.

Kiitos paljon vastauksistasi!

Kyselyn laatija:

Harri Hertell, tapahtumatuottaja

p.040 506 3668

harri.hertell@metropolia.fi